

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Marie Hrušková: Patnáct let naší činnosti 3

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme spřáteleným zemím 5

Projev předsedy Společnosti přátel Afriky Jiřího Hlaváčka ke Dni Afriky . . . 6

STUDIE A DOKUMENTY

Jaroslav Bureš: Dialog kultur a civilizací v režii nově vzniklé
Nadace Anny Lindhové 8

Mesfin Gedlu: Perspektivy zahraniční politiky ČR v Africe 11

Faisal Ismail: Volby v Iráku versus mezinárodní právo 15

Dopis předsedy Společnosti přátel Afriky JUDr. Jiřího Hlaváčka
velvyslanci Jihoafrické republiky v České republice

JE panu Noel Lehoko 17

KULTURA

Mohammad Al-Nabulsi: Arabové milují Prahu 18

Jiří Zlámal: Vzpomínka na Josefa Vágnera 19

Ivan Mrázek: Ptačí jeskyně. 21

INFORMACE A ZAJÍMAVOSTI

Vincenc Streit: Abú Anakabúd 23

Soňa Kitzlerová: Hi mzungu, how are you? 25

Miroslav Houska: Arabský svět přiblížily Čechům Arabské kulturní dny.
Stručně z ohlasů ve sdělovacích prostředcích 26

Miroslav Houska: Sbírka arabských knih a rukopisů Národní knihovny.
Setkání dvou světů – dialog kultur 27

Jitka Vlčková: Seminář o spravedlivějším světě – mladí dobrovolníci
i mezi námi 28

Jana Gombárová: Společnost česko-arabská se zapojuje
do programů EU 31

Jana Jiroušková: Africké bajky na Dobešce. 32

Jana Jiroušková: Výtvarné dílny v Botanické zahradě v Tróji 32

Rostislav Tesař: Poločas – Arabské dny 2005 v Brně 33

Rostislav Tesař: Vysvědčení	34
Pavla Začalová: I Brno žije arabskou hudbou, poezií a gastronomií	34
Zdenko Denk: Výstavka knih o Maroku u příležitosti stého výročí narození Jana Kořínka	35
Jitka Vlčková: Informace o aktivitách Sdružení přátel Etiopie za 1. pololetí 2005	36
Jiří Černochoch: Zpráva o činnosti Sdružení přátel Východní Afriky	37
Zuzana Bohuslavová: Zpráva o činnosti pobočky SPA a SČA v Hradci Králové za první pololetí roku 2005	37

CO SI PŘEČÍST

Josef Poláček: Vinokurovova brilantní monografie o Kongu	38
--	----

ZVEME VÁS

Zveme Vás do Náprstkova muzea	39
Společnost přátel Afriky v Olomouci – Hudba Réunionu	40
Večer věnovaný A. Schweitzerovi a našim lékařům, kteří jdou v jeho stopách.	41

ARABSKÉ KULTURNÍ DNY VE FOTOGRAFII

Patnáct let naší činnosti

Letošní rok je pro obě Společnosti rokem jubilejním. Vzpomínáme 15. výročí jejich založení. Valná hromada Společnosti česko-arabské se konala 24. června 1990 a společnost byla zaregistrována na ministerstvu vnitřní záležitosti 9. srpna 1990. Společnost přátel Afriky byla přípravným výborem zaregistrována 19. července 1990 a ustavena na valné hromadě 15. října 1990.

Nezačínali jsme na zelené louce. Navázali jsme na vše dobré, co vykonaly arabský a africký výbor, které působily od 70. let 20. století v rámci zaniklé Československé společnosti pro mezinárodní styky. Dali jsme si za úkol přibližovat české veřejnosti bez předsudků a zkreslování kulturu a historii zemí arabského a afrického teritoria, jejich přírodu, prostředí a život arabského a afrického lidu. Pro tento náš cíl jsme získávali další přátele. Počet členů se od roku 1990 téměř ztrojnásobil. Mezi členy Společností jsou významní odborníci, kteří část svého života prožili v Africe či Arábii, nebo k těmto regionům mají profesní vazby. K jejich činnosti přispívají jak přední čeští historici, arabisté, afrikanisté, učitelé, lékaři, obchodníci a technici, tak i studenti středních a vysokých škol, arabští a afričtí občané žijící v České republice, ale i turisté a obdivovatelé Orientu nebo Afriky.

Společnosti vydávají čtyřikrát ročně společný Bulletin. Zatímco SČA pokrývá země severní Afriky a Orientu, SPA svou činnost zaměřuje na země subsaharské Afriky. V rámci obou Společností působí Sdružení přátel jednotlivých arabských a převážně většiny afrických zemí. V Brně, Hradci Králové, Olomouci a Plzni pracují společně pobočky. Jednotlivá Sdružení a pobočky připravují vlastní samostatné projekty. Patří k nim především odborné i populární přednášky, besedy s cestovateli, výstavy a kulturní večery. Organizují rovněž setkání u příležitosti významných výročí jednotlivých arabských a afrických zemí.

Obě Společnosti při realizaci svých projektů úzce spolupracují s arabskými a africkými zastupitelskými úřady akreditovanými v České republice. Zejména při výstavách spolupracujeme s Náprstkovým muzeem, Moravským zemským muzeem a řadou regionálních muzeí. Neopomíjíme také navazovat kontakty s kluby arabských a afrických občanů žijících v ČR. Nejlépe se nám daří tato spolupráce v Plzni a v Brně.

Za 15 let jsme uspořádali téměř 500 přednášek, seminářů, konferencí, promítání filmů a podíleli jsme se na 186 výstavách. Připočteme-li k tomu aktivitu našich poboček, tak se počet akcí téměř zdvojnásobí.

Úctyhodného počtu akcí dosáhla v letošním jubilejním roce Společnost česko-arabská, která uspořádala Arabské kulturní dny. Záštitu nad 16 akcemi převzali ministr zahraničních věcí ČR, primátor hl. města Prahy a Rada arabských velvyslanců, se kterou velmi úzce spolupracujeme. Vedle těchto akcí proběhlo dalších 14 doprovodných.

Arabským kulturním dnům je věnována informace na jiném místě tohoto Bulletinu. Neprobíhaly jen v Praze. Velmi aktivní byly naše pobočky zejména v Brně a v Plzni. Mnohé akce budou pokračovat i po prázdninách. Společnost přátel Afriky si připomněla 15. výročí založení na akcích pořádaných při příležitosti Mezinárodního dne Afriky a bude v nich též pokračovat. Nemohli bychom takový počet akcí uskutečnit nebyť finančního příspěvku, který dostáváme protřednictvím odboru krajských a kulturních vztahů z rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí a za který velmi děkujeme.

Při této příležitosti je třeba vzpomenout těch, kteří stáli u kolébky zrodu obou Společností a bohužel již nejsou mezi námi. Především je to první předseda SPA prof. MUDr. Vladimír Šerý, DrSc., který řídil Společnost

plných deset let. Dalším je bývalý člen předsednictva doc. Juraj Mlynárik, který nám začal vydávat v roce 1992 ve vlastním nakladatelství za režijní cenu naše první čísla Bulletinu a byl jeho šéfredaktorem. Řady SČA opustil dr. František Vychodil, CSc., který inicioval založení Česko-arabské obchodní komory. Velice postrádáme ing. Jaromíra Hajského, který byl vynikajícím překladatelem arabské poezie. Jeho zásluhou vyšla sbírka básní syrského básníka Kabbáního, jemenského básníka Al Šarafiho a dále přeložil a s naší pomocí vyšly libyjské povídky významných libyjských spisovatelů.

Jaromír Hajský stál u kolébky založení Centra významného iráckého básníka a spisovatele a milovníka Prahy Džawáhíriho. Překlady Jaromíra Hajského nám stále chybí na stránkách Bulletinu. Nezapomínáme ani na našeho dlouholetého člena doc. Ing. Ottu, ředitele Institutu tropického a subtropického zemědělství při České zemědělské univerzitě v Praze. Jeho zastihla smrt při výkonu svých povinností právě v Africe. Postrádáme také vynikající přednášky pana profesora Jelínka z Brna a výborné články

k hospodářské problematice Afriky ing. Jana Vraného, CSc. Vyjmenovala jsem jen některé významné osobnosti. To však neznamená, že nevzpomínáme i ty řadové členy, kteří opustili za toto období naše řady. Proto vyvíjíme úsilí a získáváme mladé lidi a zapojujeme je do práce.

Na závěr tohoto mého příspěvku bych chtěla poděkovat všem našim aktivním členům a vyzvat k větší účasti na našich akcích ostatní členy, zejména v Praze, a ty, kteří neplatí členské příspěvky, prosíme o jejich vyrovnání. Pracujeme bez placeného aparátu. Všechno vykonávají bez nároku na odměnu dobrovolní funkcionáři.

Hlavní cíl, který jsme si dali před 15. lety a který spojuje členy obou Společností, to je úsilí o všestranný rozvoj vztahů mezi Českou republikou, jejími institucemi a občany na jedné straně a zeměmi arabského a afrického světa a jejich národy na straně druhé, se nám daří naplňovat a v tomto úsilí budeme i nadále pokračovat.

Marie Hrušková

I. místopředsdkyně obou Společností

STÁTNÍ SVÁTKY A VÝZNAMNÁ VÝROČÍ

Blahopřejeme k významným výročím

**Společnost česko-arabská
a Společnost přátel Afriky
blahopřejí spřáteleným zemím
k jejich státním svátkům
a významným výročím**

- **Somálsku** k výročí vyhlášení republiky 26. června, respektive 1. července 1960.
- **Burundi** ke Dni nezávislosti získané 1. července 1962.
- **Rwandě** k oslavám Dne nezávislosti získané rovněž 1. července 1962.
- **Egyptu**, který oslaví 23. července státní svátek – Den revoluce z roku 1952.
- **Maroku** k výročí nástupu krále Muhammada VI. na trůn dne 30. července 1999.
- **Beninu** k oslavám státního svátku připomínajícího získání nezávislosti na Francii 1. srpna 1960.
- **Burkině Faso** k výročí demokratické a lidové revoluce ze 4. srpna 1960.
- **Republice Kongo** k oslavám získání nezávislosti a suverenity z 15. srpna 1960.
- **Libyi**, která oslaví Den revoluce 1. září z roku 1969.
- **Svazijsku** k oslavám Dne nezávislosti získané na Velké Británii 6. září v roce 1968.
- **Mali** ke státnímu svátku Dne nezávislosti získané v roce 1960, který slaví 22. září.
- **Saúdské Arábii** k výročí sjednocení království 23. září 1932.
- **Guinei Bissau** k oslavám vyhlášení nezávislosti v roce 1973, připadající na 24. září.
- **Guinei** k oslavám Dne nezávislosti konaným 2. října (1958).
- **Lesothu** ke Dni nezávislosti připadajícímu na 4. října (1966).
- **Ugandě** k výročí Dne nezávislosti oslavovanému 9. října (1962).
- **Zambii** ke 40. výročí Dne nezávislosti 24. října (1964).
- **Alžírsku** k oslavě 50. výročí Dne revoluce 1. listopadu (1954).

-mh-

Projev předsedy Společnosti přátel Afriky Jiřího Hlaváčka ke Dni Afriky

Vážení hosté, vážené dámy a pánové,

scházíme se v předvečer 42. výročí podepsání Charty Organizace africké jednoty, které je od té doby slaveno a připomínáno jako Den Afriky nejen na samotném africkém kontinentě, ale i v celém světě včetně České republiky. Hlavní strůjci africké jednoty – Kwame Nkrumah, Sékou Touré, Modibo Keita a Haile Selassié již dnes nežijí. Jejich úsilí a úsilí také řady jejich tehdejších kolegů o docílení vyšší kvality africké jednoty ve velmi složitých geopolitických podmínkách našlo odezvu jak ve snahách posílit ekonomickou, sociální a kulturní spolupráci na africkém kontinentě, tak i ve snahách zajistit udržitelný nejen hospodářský, ale především mírový rozvoj Afriky a jejich jednotlivých států. Dokladem toho je transformace Organizace africké jednoty v Africkou unii nebo konání významných mezinárodních konferencí v Africe, kdy přední místo zaujal Světový summit o udržitelném rozvoji v září 2002.

Afrika, která představuje pestrou mozaiku přírodních krás, dějin, kultur, hospodářského, sociálního a politického vývoje, se stala uznávanou součástí mezinárodního společenství. Mohou se ozývat výhrady k existenci vnitřních konfliktů v jednotlivých státech či regionech, které jsou zapříčiněné jak nízkou úrovní ekonomického a sociálního rozvoje, tj. chudobou, tak i nízkými standardy politické kultury. Ale tyto konflikty, které získaly na nové intenzitě zvláště v 90. letech minulého století, nejsou specifické jenom pro africký kontinent. I my v této části světa – v Evropě, pokládáné za nejvyspělejší politickou, ekonomickou a sociální kulturu světa, jsme se stali nedobrovolnými svědky tragických konfliktních situací. Oceňujeme však to, že africké i mezinárodní společenství jsou i přes některá váhání nakonec odhodlána

přijmout nezbytná opatření k nastolení míru a k vytvoření přijatelných podmínek pro udržitelný vývoj postižených oblastí.

Při zrodu Organizace spojených národů v r. 1945, reflektujícím výsledky druhé světové války a vytvářejícím nové rámce pro mezinárodní soužití, stály jen čtyři samostatné africké státy – Egypt, Etiopie, Libérie a Jihoafrická unie. Dnes, v roce 60. výročí vzniku OSN, představují africké státy již čtvrtinu členské základny této mohutné organizace. Přejme si a usilujme o to, aby tato skutečnost byla zohledněna při tolik diskutované reformě OSN, která by měla odrážet nejen současný stav světa, ale stanovit nový impuls pro nadcházející roky, jakým byl svého času vznik Organizace africké jednoty a pak vyjednávacího seskupení rozvojových zemí – Skupiny 77 a Africké unie.

Den Afriky by nás neměl vést pouze k úvahám o mezinárodních politických a hospodářských vztazích. Měl by nás i nadále inspirovat k rozvoji styků mezi obyvateli kontinentů, k prohlubování vzájemného poznání a sblížení. Zvláště v posledních 15 letech mají obyvatelé České republiky a řady afrických států, jejich různá občanská a zájmová seskupení, možnost nerušeného kontaktu. Je povzbudivé, že to nejsou pouze státní instituce, které určují hlavní směry spolupráce, ale že to jsou i jednotliví občané a jimi vytvářené spolky, které dávají této spolupráci konkrétní náplň. A v tom se projevuje nadšení z africké přírody, dějin a kultury, osobní láska k africkému kontinentu a k jeho jednotlivým částem. Lidé v České republice chtějí Afriku nejen hlouběji poznávat, chtějí jí pomáhat řešit přetrvávající nebo nové problémy, chtějí se vzájemně obohacovat a spolupracovat. Jsem rád, že Společnost přátel Afriky a její jednotlivá Sdružení přispívají k rozvoji takového vnímání česko-afrických vztahů.

Evropa, včetně ČR, se v posledních dvou desetiletích více otevírá Africe a jejím obyvatelům. ČR a její obyvatelé jako součást multikulturní Evropské unie v dlouhodobé perspektivě chápou, že africký kontinent je částí světa s velkou budoucností. Nemusíme sobecky přemýšlet o neobnovitelných přírodních zdrojích a o levné pracovní síle. Musíme však myslet na obrovský potenciál přírodního a kulturního dědictví, jak ho zachovat, aby nebyl deformován neudržitelným, konzumním způsobem života, který – kolikrát nešetrným způsobem – se tomuto kontinentu někteří z nás snaží vnutit. Je pro nás výzvou se chovat navzájem jako rovnocenní partneři, kteří jsou v dlouhodobé perspektivě vývoje lidstva na sobě závislí.

Vážení přátelé, uběhlo více než sto let, co první čeští cestovatelé začali objevovat pro

sebe a také pro obyvatele českých zemí africký kontinent, především jeho subsaharskou část. Díky dekolonizačnímu úsilí a vzniku Organizace africké jednoty, jejíž výročí si dnes připomínáme, měli a mají tisíce Afričanů možnost naopak se přímo seznámit s obyvateli českých měst a vesnic, s českou ekonomikou, kulturou a sportem. Jsem přesvědčen, že Emil Holub a jeho následovníci by byli nadšeni z toho, že mnoho synů a dcer Afriky dnes potkáváme v ulicích Prahy, že Pražský maráton tradičně vyhrávají kešší sportovci, a jistě se zájmem by vyslechli informaci, že plzeňský Prazdroj je dnes vyráběn v rámci Jihoafrických pivovarů.

Přátelé, dovoluji si popřát jménem Společnosti přátel Afriky i Vaším africkému kontinentu mnoho úspěchů a Vám všem popřát příjemný večer při africké kultuře.

Dialog kultur a civilizací v režii nově vzniklé Nadace Anny Lindhové

Příčiny vzniku

Hlavní dokument euro-středomořského partnerství „Barcelonská deklarace“ zmínil ve své třetí kapitole potřebu rozvoje dialogu kultur a civilizací v rámci středomořských společností. Kulturní dimenze v rámci barcelonského procesu byla v prvních letech poněkud přehlížena, přestože se podařilo leccos pozitivního uspořádat (programy MEDA: Youth, Eumedis, Euromed Heritage a diskuse v rámci Civic Forum). Zhoršená mezinárodní situace po teroristických útocích z 11. 9. 2001 měla dopad na zvýšený zájem o kulturní dialog i ze strany Západu. Muslimské země tento dialog vytvářely prosazovaly od roku 1997 (iniciativy Chátámího, OIK i LAS). Dokument pod názvem Akční plán, přijatý u příležitosti „euro-středomořského summitu“ ve Valencii (duben 2002), zahrnoval mandát k vytvoření nadace pro dialog kultur a civilizací. Existovalo několik důvodů pro vytvoření nové instituce:

- potřeba dynamické struktury, jež by zvýšila pocit skutečného spoluvlastnictví barcelonského procesu ze strany jiho-středomořských partnerů,
- zájem o založení instituce, jež by podpořila promyšlenou identifikaci a realizaci projektů vztahujících se k dialogu kultur a kulturní spolupráci,
- mít nástroj, jenž by rozšiřoval informace o třetím barcelonském koši mezi nejširší veřejnost v daném prostoru a zlepšil vzájemné poznání,
- očekávalo se, že nova instituce podpoří a vytvoří inventář spolupráce mezi existujícími sítěmi nadací, nevládními organizacemi na veřejné-privátní a národní-mezinárodní úrovni, jež operují v euro-středomořském regionu.

Na základě závěrů následných ministerských konferencí barcelonského procesu (Kréta, Neapol, Dublin) bylo rozhodnuto, aby se střečová instituce pro dialog kultur jmenovala Euro-středomořská nadace Anny Lindhové pro dialog kultur (Anna Lindh Euro-Mediterranean Foundation for the Dialogue between Cultures, Mu'assasa Ana Línth al-urú-mutawassatíja li al-hivár bajna ath-thaqáfát) k uctění památky zavražděné švédské premiérky, jež za svého života usilovala o vytvoření podobné instituce. Bylo též schváleno, aby se sídlem nadace a jejího sekretariátu stala Alexandrijská knihovna (Bibliotheca Alexandrina) v tandemu se Švédským institutem v Alexandrii (Swedish Institute in Alexandria). Měl jsem příležitost zúčastnit se slavnostního zahájení činnosti nadace v Alexandrii (17.–19. 4. 2005), během něhož se konala i porada představitelů národních sítí.

Nadace podporuje dialog mezi kulturami a podílí se na zviditelnění barcelonského procesu prostřednictvím výměny mezi intelektuální, kulturní a občanskou společností. V květnu byla nadace zaregistrována egyptským ministerstvem zahraničních věcí na základě prezidentského dekretu jako soukromá právnícká osoba disponující mezivládním Výborem guvernérů.

Hlavní úkoly nadace podle stanov

- podpora znalostí, poznání, vzájemné úcty mezi kulturami, tradicemi a hodnotami partnerů,
- povzbuzování iniciativ, jejichž cílem je podpora dialogu mezi náboženstvími v euro-středomořském regionu,
- identifikace, rozvoj a podpora oblastí kulturní konvergence mezi euro-středomořský-

mi zeměmi a národy, jež posílí toleranci, kulturní pochopení umožní vyhnout se stereotypům, xenofobii a rasismu,

- posílení přirozené bio-diverzity lidské společnosti cestou politického pluralismu a tolerance,
- podpora lidské dimenze partnerství a taktéž upevnění právního řádu v souladu se směrnicemi regionálního kooperačního programu přijatého během valencijské konference (2002),
- životně důležité bylo zajistit, aby všichni partneři podpořili rozvoj a prohloubení lidské dimenze euro-středomořského partnerství na bilaterální i multilaterální úrovni ve všech jeho aspektech a různých součástech.

Nadace si klade za úkol koordinovat „sítě národních sítí“ ve spolupráci s příslušnými úřady a organizacemi členů euro-středomořského partnerství. Bude sloužit jako katalyzátor pro rozvoj různých aktivit národních sítí a zaznamenávat je. Podpoří výměnu intelektuální, kulturní a občanské společnosti. Nejde ani tak o vymýšlení nových programů, jako spíše o posílení „přidané hodnoty“ k již existujícím programům, aby se ušetřily finanční prostředky, čímž se sníží riziko tematického prolínání, dublování již existujících aktivit (tj. princip subsidiarity). Těžiště nebude ležet pouze v kulturní spolupráci, ale zahrne i další oblasti, jako je vzdělávání, komunikace, věda a jim blízká témata (lidská práva, vztahy muž-žena, udržitelný rozvoj aj.). Preferováno bude multidisciplinární pojetí. Nadace se zavázala podporovat pokračování dialogu s využitím zvláště multi-mediálních technik (televize, rádio, periodický časopis a internet) i existujících médií za účasti lidí z obou břehů, včetně mládeže a žurnalistů. Převezme záštitu nad důležitými událostmi zaměřenými na vzájemné poznávání, spolufinancované velkými mediálními skupinami, festivaly či institucemi, jež jsou aktivní v euro-středomořské oblasti. Mezi obecnější cíle patří závazek podporovat aktivity barcelonského procesu vlastními prostředky (internet či periodický časopis). V lednu 2005 byl schválen Výborem guvernérů obecný návrh rámcového plánu činnosti nadace na tříleté období, jež bude předložen Evropské komisi.

Začlenění do regionálních partnerských programů a spolupráce s mezinárodními organizacemi

Nadace bude v průběhu své činnosti doplňovat a klást důraz na součinnost s existujícími programy a budoucími aktivitami euro-středomořského partnerství v oblastech kulturního dědictví, audio-vizuálních informačních technologií a odborného výcviku, jež jsou již zabezpečeny některými euro-středomořskými regionálními programy (Euro-Med Heritage-pamatky, Euro-Med Audio-visual, Eumedis – informační společnost a Euro-Med Youth zaměřen na mládež, EuroMeSCO, Euro-Med Human Rights aj.) nebo vládními či nevládními agenturami. Tyto formy spolupráce nebudou bránit nadaci, aby úzce spolupracovala s multilaterálními organizacemi, pokud budou orientovány na oblast dialogu kultur. Zástupci UNESCO, Rady Evropy, ISESCO, ALESCO, OIK a Dánského centra pro kulturu a rozvoj se sešli v červnu 2005 v Rabatu, aby jednali o společných akcích věnovaných dialogu kultur a civilizací. Nadace během rabat-ských jednání zdůrazňovala potřebu orientace na vzdělávání mládeže, aby byla schopna vést takový dialog.

Organizační struktura

Klíčovým orgánem je Výbor guvernérů (Board of Governors), jež vypracovává programy a procedurální směrnice a schvaluje rozpočet. Jmenuje výkonného ředitele, jimž je v současnosti Němec Dr. Traugott Schöfthaler, který nadaci řídí nezávisle na vládách či dalších subjektech a reprezentuje jí na mezinárodní úrovni. Stará se o koncepci a finanční záležitosti (roční program a návrh rozpočtu). Poradní výbor (Advisory Committee) je dvanáctičlenný konzultační orgán složený ze šesti zástupců ze zemí jižního Středomoří a ze šesti zástupců ze zemí EU. Členové jsou vybíráni na základě jejich angažovanosti v kulturním dialogu. Podmínkou je jejich nezávislost na vládách i ve vztahu k privátním finančním zájmům.

Velký důraz je kladen na vytvoření národních sítí. Každý koordinátor národní sítě (Head of National Framework) vytvoří vlastní

síť institucí a organizací, jež jsou schopny na národní úrovni rozvíjet dialog civilizací a kultur. Pětatřicet národních sítí euro-středomořského prostoru je součástí jedné velké euro-středomořské sítě. Hlavním koordinátorem české sítě je dr. Jaroslav Bureš a Ústav mezinárodních vztahů (bures@iir.cz). Jeho úkolem je mobilizovat členy národní sítě, pomáhat jim při zajišťování přístupu k financování projektů a rozšiřovat vědomosti a informace o dialogu. V současné době ředitel nadace projednává možnosti větší spolupráce regionálních euro-středomořských sítí s národními sítěmi při realizaci projektů. Klíčovým úkolem bude dosáhnout propojení partnerů národní občanské společnosti všech existujících, ale dosud nepropojených euro-středomořských regionálních programů, projektů a sítí.

Financování

Financování činnosti nadace bude zajištěno příspěvky jednotlivých členských zemí euro-středomořského partnerství i různých soukromých subjektů. Nadace disponuje vlastním účtem. O uvolňování finančních prostředků rozhoduje ředitel nadace v souladu se směrnici schválenými Výborem guvernérů. V současné době se připravuje rozpočet na rok 2006, který zahrne některé návrhy předložené vedoucími národních sítí během jejich druhého setkání v dubnu v Alexandrii: spolupráce knihoven, knihy a překlady. Příprava rozpočtu bude projednána s předsedy národních sítí a poradním výborem.

Zásady pro udělování grantů

Nadace bude rovněž udělovat granty v souladu s principy transparentnosti, rovného zacházení a nekonfliktnosti zájmů. Návrhy projektů kulturní spolupráce musí počítat se zapojením členských zemí euro-středomořského partnerství ve vzorci 2 + 2, tj. dvou členských zemí EU a dvou zemí jižního Středomoří. Další zásadou je pouze 50% financování ceny projektu. V současné době jsou projednávány podmínky spolufinancování projektů ze strany partnerů, jež se budou podílet na realizaci nadačního programu. První kolo návrhů projektů by mělo být předkládáno na podzim v neupřesněném termínu (nejspíš

v říjnu). Kritéria pro návrhy budou formulována velmi obecně, aby umožnila maximální rozmanitost návrhů činnosti všech národních sítí. Klíčovým předpokladem pro uvolnění finančních prostředků na první tři roky činnosti v přislíbené výši 5 mil. eur je podepsání kontraktu Evropskou komisí, jež se očekává v červenci.

Závěry a doporučení pro Společnost česko-arabskou

SČA byla zařazena do národní sítě Nadace Anny Lindhové spolu s dalšími českými subjekty, jako je Ústav Blízkého východu UK, Ústav mezinárodních vztahů, Náprstkovo muzeum, Egyptologický ústav, Orientální ústav ČSAV aj. Pokud se chce Společnost zapojit do kulturního dialogu, bude muset změnit své dosavadní úzké národní zaměření, styl práce a přecházet souběžně i na euro-středomořskou platformu. Musí si vytýpat potenciální spolupracovníky v zemích EU a jižního (arabského) Středomoří, s nimiž bude schopna předkládat a realizovat zajímavé projekty. Rýsuje se možnost spolufinancování některých dobrých projektů ze strany nadace, které významně napomůžou k překonávání kulturních předsudků a budou orientovány zvláště na mládež, studenty. Je třeba v rámci výboru Společnosti ustavit tým nadšenců, který bude schopen podobné návrhy profesionálně vypracovávat, pochopitelně v angličtině či francouzštině. Tento tým by měl být v kontaktu s předsedou národní sítě dr. Burešem, jehož prostřednictvím budou návrhy předkládány v Alexandrii. Bezprostřední výhody jsou zjevné: možnost pořádání mnohem větších akcí s širším dopadem na veřejnost; přenesení aktivit za hranice naší země – do rozsáhlého euro-středomořského prostoru; perspektiva postupného odbourání totální závislosti na financování činnosti ze strany státu; částečné vyrovnání handicapu neexistence soukromých sponzorů v ČR; zvýšení celkové prestiže v národním a později i euro-středomořském rámci; možnost začlenění do regionálních Euromed programů; trvalé kontakty na spolupracovníky ve vybraných euro-středomořských zemích. Tento druh spolupráce není v rozporu se stanovami Společnosti, protože všechny země jižního Středomoří (kromě Izra-

ele) jsou zapojeny do činnosti nadace a mají arabskou identitu. Ze zkušenosti mohou říci, že nevládní organizace některých evropských zemí (Itálie, Španělsko) se naučily velmi široce pohybovat a využívat sponzorských výhod v rámci barcelonského procesu. Pokus-

me se je napodobit. Další informace najdete na webových stránkách nadace (www.euromedalex.org).

Jaroslav Bureš

Ústav mezinárodních vztahů, SČA

Perspektivy zahraniční politiky ČR v Africe

Celkový rámec zahraniční politiky České republiky v afrických zemích byl dlouhou dobu definován ideologicko-mocenskou rivalitou mezi bývalým SSSR a USA. To ovšem neznamená, že bývalá ČSSR neměla vlastní strategii bilaterálních vztahů s vybranými africkými zeměmi, i když ty většinou kopírovaly politicko-ideologické a ekonomické zájmy Rady vzájemné hospodářské pomoci a Varšavské smlouvy.

Konec studené války znamená, že toto „omezení“ již neexistuje a po rozpadu ČSSR Česká republika může vyvíjet bilaterální i multilaterální vztahy s africkými státy podle svých priorit a zájmů i možností.

Zatímco jakýsi soupis faktorů, které ovlivňují proces formování zahraniční politiky České republiky v Africe, může být dlouhý, lze říci, že měnící se formy globálních hrozeb a strategií bojů proti nim, zvýšená role mezinárodních institucí v mezinárodních vztazích a rostoucí nároky na posílení demokracie a respektování lidských práv tvoří jejich základní podstatu.

Cílem této studie je nabídnout rámcovou strukturu, která může sloužit jako návod k vypracování nové, ale i přehodnocování stávající strategie české zahraniční politiky ve vztahu k africkým zemím, především na jih od Sahary. Jako studijní komentář nemůže mnoho říci, pokud se nekonfrontuje se současnou či předpokládanou praxí české zahraniční politiky *in situ*, tedy v Africe. To ovšem nevylučuje jeho použití jako podnět k diskusi a následnému vypracování strategie české zahraniční politiky v Africe.

Vzhledem k tomu, že Afrika jako zahraničněpolitické téma není předmětem širší politické debaty v České republice, tento text nereaguje na žádný vládní či nevládní dokument. Celá studie, i když rozdělená do jednotlivých kapitol, představuje souvislou analýzu daného úkolu s cílem odpovědět na otázku: **Proč by se měla česká zahraniční politika, v obecném smyslu, zajímat o Afriku?**

Současné zahraničně politické vědomí české diplomacie vnímá Afriku marginálně, třeba jako oblast prioritně humanitární podpory. To ovšem nemění nic na skutečnosti, že vývojové trendy na tomto světadílu zásadním způsobem ovlivňují klíčové globální otázky bezpečnosti, mezinárodní spolupráce a stability. S vědomím, že zatímco je snadné vytyčit podobné zahraničněpolitické záměry, je nesmírně obtížné jejich praktické uskutečňování, lze ve stručnosti konstatovat, že ve vztazích obou subjektů hrají významnou roli tři otázky: **bezpečnost, rozvoj a demokracie**. Důležitá je i skutečnost, že nejen cesty, ale i vnímání a upřednostňování těchto cílů se mohou v každé společnosti lišit.

Africké výzvy a úkoly politicko-sociální obnovy jsou obrovské. Avšak s ohledem na historii a geografii kontinentu a v neposlední řadě jeho postavení v globální ekonomice to není vůbec překvapující. Existují však předpoklady, že boj Afriky za překonání současných problémů a dosažení svých cílů politické a ekonomické rehabilitace bude úspěšný. Přitom Afrika si je vědoma toho, že mezinárodní podpora, tedy i podpora České republiky, v tomto ohledu může sehrát zásadní roli.

Dosažení cílů stability a lidského rozvoje v Africe ovšem závisí především na Africe samotné a na jejích obyvatelích.

Pro českou diplomacii z toho vyplývá jediné; prokázat, že je si vědoma této skutečnosti a že úspěch Afriky při uskutečňování cílů stability, lidského rozvoje a posílení demokratických změn má globální význam, jelikož posiluje mezinárodní bezpečnost a stabilitu. V prostředí, kde ekonomický růst jako celek je minimální či stagnující, je obtížné nastolit mír a stabilně fungující instituce, které jsou předpoklady lidského rozvoje a demokratického vládnutí. Ekonomické problémy Afriky posilují etnické a sociální napětí a konflikty; přispívají k rozšíření protidemokratických tendencí včetně různých forem extremismu i kriminálních činností.

Zásadním bezpečnostním úkolem je aktivně se podílet na boji afrických zemí proti šíření zbraní, zvláště v oblastech, kde napětí ve společnosti bylo dlouho živeno řadou konfliktů, ale i dlouhou historií bezpráví. Zbraně jsou jedním z předpokladů k rozpoutání různých forem násilí a zločinnosti; znemožňují nastartování rozvoje a dosažení cílů bezpečnosti a demokracie. Rozvoj společnosti je tak mnohem obtížnější.

Z hlediska úkolu podpořit ekonomickou obnovu afrických zemí je třeba se zaměřit na ty úkoly, které mohou posilovat roli Afriky při rozhodování o využití vlastních zdrojů, dále na odstranění nezodpovědně kumulovaného dluhu, který se již stal brzdou rozvoje, a přehodnocování významu a smyslu současného přístupu k rozvoji a rozvojové pomoci.

Afrika, Evropa a ČR

Geografické, historické a sociálně ekonomické skutečnosti předurčují Afriku jako světadíl klíčového významu pro Evropu. Afrika je kontinent, který dlouhodobě přitahuje zájmy zahraničních aktivit zemí EU. Je to kontinent, kde členské státy EU mají téměř úplnou názorovou jednotu v zahraniční politice. Společný postoj EU je výsledkem kontinuální interakce v oblasti zahraničních vztahů, které se nepřetržitě rozvíjejí od konce druhé světové války.

Česká diplomacie, jako člen EU, je součástí těchto vztahů a v tom smyslu by měla nalézt odpovídající uplatnění pro africká zahraničněpolitická témata ve své praxi, a to způsoby, které přesahují humanitarismus či příležitostně zdvořilostní kontakty.

Je zřejmé, že existuje řada zahraničněpolitických témat, jimiž se diplomacie zemí EU zabývá přednostněji než vztahy s africkými státy; ovšem, pro většinu členů EU diskuse a uskutečňování zahraniční politiky v této oblasti jsou méně kontroverzní. Z pohledu české diplomacie to znamená poměrně snadnější zapojování do již existujících zahraničněpolitických struktur EU.

Obchod a pomoc tvoří hlavní pilíře rozvojové politiky EU. Současná rozvojová politika EU přichází v době, kdy EU přebírá větší odpovědnost vůči rozvojovým zemím světa a roste naléhavost překlenutí rozdílů mezi bohatými a chudými cestou spravedlivější integrace rozvojových zemí do světové ekonomiky.

Rozvojová politika je více než poskytování pitné vody nebo nové školní budovy, i když i to je důležité. Je třeba využít obchod jako nástroj lidského rozvoje a ne jeho konečný cíl. Totéž platí pro politiku otevřeného trhu, která většinou znamená škrty ve veřejném sektoru a propadání větší části populace do ještě hlubší bída. Místo tzv. dávkovací strategie je **třeba upřednostňovat přesun přiměřené technologie a dlouhodobých investic do základních infrastruktur, především do zemědělství, dopravy a průmyslu.**

Afrika v zahraniční politice ČR – otázka priorit

Neexistuje vládní dokument, který by vymezoval zájmy a cíle české zahraniční politiky v Africe. Z dostupných materiálů, tj. *Programové prohlášení vlády (2002)* a *Koncepce české zahraniční politiky na léta 2003 až 2006*, lze vyvodit následující základní oblasti, v nichž se chce česká zahraniční politika uplatnit v Africe:

- podpora mezinárodní zákonnosti a bezpečnosti (participovat na potírání a zabránění konfliktů, postkonfliktní budování společ-

ností, potírání a zabránění šíření zbraní, dodržování lidských práv),

- ekonomické a jiné strategické zájmy (oboustranně výhodné obchody a další kulturní vztahy, zájem o krajanské komunity),
- boj proti chudobě prostřednictvím mezinárodní spolupráce (bilaterální a multilaterální rozvojové pomoci, humanitární podpory).

Z výše zmíněného lze vyvodit obecný závěr, že Česká republika chce dostat své mezinárodní odpovědnosti. Projevuje trvalý zájem o dění na africkém kontinentě, kde se problém chudoby a s ní související politické a sociální nesnáze staly příčinou nestability afrických zemí a překážkou dosažení cílů bezpečnosti, rozvoje a demokracie.

Kromě toho je třeba připomenout, že Česká republika, jakožto nástupce bývalé ČSSR, nese určité historické závazky vůči některým zemím (např. Angola, Mozambik, Etiopie), s nimiž v období studené války mělo socialistické Československo úzké vztahy. Veřejně proklamovaná odpovědnost v tomto směru znamená připravenost poskytovat všestrannou pomoc při obnově převážně občanskou válkou poničeným africkým zemím.

Co se týče **vojensko-bezpečnostních hledisek** Česká republika se podílí na vytváření konkrétní politiky v rámci NATO, popř. OSN, EU atd. Některé rysy účasti české zahraniční politiky v takovém případě mohou být diskutabilní, ale i zdrojem sporů v bilaterálních vztazích.

Význam bezpečnostních otázek je nejvíce patrný zejména v souvislosti s vnitřním vysídlováním osob, které překračují státní hranice, a jež je zdrojem trvalého napětí mezi sousedy. Postup obnovy Rwandy stejně jako situace v Angole mají velký vliv na stabilitu a ekonomický rozvoj celé střední a jižní Afriky; vrtkává mírová dohoda v Libérii či Pobřeží slonoviny se promítají do stability celé západní Afriky. Z tohoto hlediska je klíčovou otázkou zamezení ilegálnímu obchodu se zbraněmi a tím i podpoře násilí, které dopadá především na civilní obyvatelstvo.

Dosavadní přístup k řešení afrických konfliktů spoléhající z velké části na neafrické ini-

ciativy a síly není příliš úspěšný; je schůdnější zaměřit se především na posílení afrických institucí, regionálních či kontinentálních, jako záruky dlouhodobé stability.

Česká zahraniční politika by měla dát prioritu přístupům, v nichž by byla významnější role AU a její PSC, stejně jako afrických regionálních organizací. Česká republika by měla bedlivě sledovat obchody se zbraněmi, zvláště když se jedná o vývozy do konflikty ohrožené oblasti Afriky, ať v legální či ilegální podobě. Měla by usilovat o výrazné omezení takovýchto transakcí a v tomto ohledu přehodnotit svou obchodní, popř. i bezpečnostní spolupráci s africkými státy.

Existuje mnoho zásadních otázek, které se týkají **současné rozvojové politiky v Africe**. V celku lze říci, že trvalá stagnace africké ekonomiky vyžaduje nové formy rozvojové a ekonomické spolupráce. Chronická chudoba a zranitelnost širší populace jsou spojovány s komplexní dynamikou globální ekonomiky, jejíž důsledky současná mezinárodní pravidla obchodu a rozvojové strategie neumí řešit. Problémy se týkají prospěšnosti makroekonomických reforem, které jsou řízeny mezinárodními finančními institucemi, často pod hrozbou různých sankcí a zákazů.

Rozvoj nelze omezit na několika číselně měřitelných ukazatelů, jako je růst HDP apod. Rozvoj, ve smyslu lidský rozvoj, sleduje celkové snížení chudoby a sociální pokrok, jejichž úspěšnost závisí na uvolnění vnitřních zdrojů, a to včetně posílení lokální kontroly nad nimi.

Cíle Deklarace tisíciletí přijaté v září 2000 většinou států, včetně České republiky, poskytují základní rámec pro uskutečnění vzájemně posilujících kroků potřebných k dosažení lidského rozvoje. Tyto cíle byly ustaveny jako mez při monitorování a měření postupu lidského rozvoje v globálním měřítku; sledují pokrok ve zdravotnictví, vzdělání a stavu životního prostředí po celém světě, s obecným záměrem snížit o polovinu počet lidí žijících v extrémní chudobě do r. 2015.

Snahy afrických zemí o zajištění základních potřeb jejich obyvatel většinou ztroskotávají na nedostatek prostředků. **Vysoká zadluženost** odvádí finanční prostředky od projektů

pro budování a posílení zdroje sociálních služeb, jako jsou zdravotnictví a vzdělání. Ekonomická pravidla, která určují poskytovatelé dluhů a mezinárodní instituce, jako je MMF a SB, nejenže podkopávají africkou suverenitu, ale i prohlubují chudobu tím, že snižují dostupnost základních služeb velké většině populace. Výsledkem je progresivní pokles ukazatelů lidského rozvoje v minulých dvaceti letech.

Vedle ekonomických a politických podmínek, které prohlubují závislosti a posilují pocit bezmocnosti afrických společností, celkový *klesající trend zdrojů pro rozvoj* jsou vážnými problémy ohrožujícími dosažení cílů Deklarace tisíciletí. Dobře a společně vypracovaná reakce na tuto Deklaraci musí zahrnovat nejen více podpory, ale i v lepší podobě. Prostředky potřebné na podporu africké snahy k docílení záměrů lidského rozvoje nesmí skončit jako prostředky k udržování přebytkové rozvojové byrokracie.

Podporu cílů lidského rozvoje je třeba koncipovat jako mezinárodní veřejnou investici; nesmí být závislá na „dobrovolnosti“, jako je charakter dosavadní strategie rozvoje pomocí. Přesun prostředků z „bohaté“ na „chudé“ je třeba institucionalizovat tak, že se mění v obligátní přerozdělování zdrojů fungující globálně a bez omezení politických hranic (podobně jako v EU), při nichž příspěvní každého státu, včetně České republiky, bude úměrné jeho možnostem.

Vedle zásadního kroku zvyšování prostředků pro rozvoj a posílení snahy Afriky překonat obrovské bariéry ke splnění svých cílů lidského rozvoje je třeba se zbavit *ekonomických pravidel*, která zhoršují podmínky chudoby masy lidí na celém kontinentu. Taková pravidla, jako je privatizace veřejných služeb, včetně pitné vody a zdravotnictví, prohlubují chudobu tím, že snižují dostupnost základních sociálních služeb milionům Afričanů.

Demokracie, demokratické vládnutí a respektování lidských práv jsou základy politické a společenské stability a lidského rozvoje. Většina příčin bezpečnostních problémů v Africe je spojována s represivními režimy a vůdci odmítajícími uvolnění politických poměrů a demokratické reformy. Proto má podpora demokracie a demokratizace v Africe zásadní význam.

Definování (vymezení) oblastí, kde může česká zahraniční politika přispět při konsolidaci demokracie a politického pluralismu, není snadný úkol. Kromě problémů s omezenými zdroji je třeba dbát na to, aby taková pomoc byla kreativní, lépe koordinovaná a podložená příslušnými informacemi a citem pro africké potřeby a priority.

Doporučení

V oblasti bezpečnosti:

- ČR by měla posílit diplomatickou a politickou spolupráci s AU a dalšími mezinárodními institucemi, především OSN, a podpořit jejich iniciativy v oblasti prevence a řešení konfliktů v Africe.
- ČR by měla posílit své bilaterální a multilaterální diplomatické a politické aktivity v souvislosti s existující či probíhající podporou zprostředkovatelských afrických a mezinárodních aktivit, např. v Súdánu, Demokratické republice Kongo, Burundi, Libérii a Pobřeží slonoviny.
- ČR by měla poskytovat prostředky pro obnovu těch zemí, které nejvíce trpěly politikou blokového soupeření, jako jsou Angola, Mozambik i Etiopie; podpořit snahy občanské společnosti a tím posílit demokracii a demokratické tradice v těchto zemích.
- ČR by měla prosazovat striktní dodržení mezinárodních pravidel o šíření různých zbraní, včetně obchodování s nimi.
- ČR by se měla aktivně podílet na mírových operacích OSN, tedy i poskytování materiálních a finančních prostředků.

V oblasti lidského rozvoje a obnovy ekonomiky:

- ČR by měla zvyšovat svůj podíl rozvojové pomoci, tak aby dosáhl minimálního požadavku OSN, tj. 0,7 % HDP za rok; podstatnou část, alespoň 50 %, by měla dostat Afrika jako nejvíce ohrožený kontinent a v kontextu uskutečňování cílů Deklarace tisíciletí, k jejichž splnění se ČR zavázala.
- ČR by měla podpořit NEPAD, jehož prvořadým záměrem je obnova a budování africké sociálně ekonomické kapacity a posílení kontroly Afriky nad vlastními zdroji.

- ČR by se měla aktivněji zasazovat za vypracování nových pravidel získávání zdrojů pro rozvoj ve smyslu mezinárodní veřejné a povinně vymahatelné investice za účelem boje proti chudobě, zlepšování dostupnosti základních sociálních služeb, jako je zdravotní péče a vzdělání.
- Příspěvky bohatých zemí, včetně ČR, by měly být vnímány jako daň za jejich privilegiované postavení v globální ekonomice; tento model získávání prostředků bude nahrazovat koncept „pomoci“ s ideou mezinárodní solidarity s ohledem na společné zájmy a potřeby.
- S tím souvisí větší aktivita ČR při posílení mezinárodní role OSN na straně jedné a oslabení bilaterální a unilaterální tendence v mezinárodních vztazích na straně druhé, zvláště když se jedná o Afriku a její cíle lidského rozvoje.
- ČR by měla usilovat o to, aby vznikl mezinárodní režim, který posiluje snahy o zajištění základní sociální potřeby většiny africké populace, včetně potravinového zabezpečení; v tom ohledu je třeba, aby nahlas odmítala takovou praxi ekonomických pravidel, která zbavují africké země suverenity a rozhodovacích práv, aniž by vedla ke splnění jejich sociálně ekonomických priorit v oblasti lidského rozvoje.
- ČR by měla usilovat o prosazování takových návrhů, které podporují úsilí odstranění dluhového břemene Afriky a mohou zajistit větší množství prostředků pro lidský rozvoj v podobě grantů, nikoli jako ubíjejících půjček; v tomto ohledu je správné, aby

ČR usilovala o vytvoření rovnovážného stavu ve světovém obchodě a umožnila větší přístup africkým produktům na vlastní trh.

V oblasti posílení demokracie:

- Dbát na to, aby otázka dodržování lidských práv nebyla omezována na politické otázky; pro širokou populaci nelze tato práva oddělovat od práv sociálních. Jedině takto kombinovaný přístup může posílit demokratické instituce v Africe, ale i důvěru obyvatelstva Afriky v záměr ČR skutečně podpořit demokratické poměry na kontinentu.
- Program nového partnerství pro africký rozvoj, tj. NEPAD, je hlavním nástrojem Africké unie pro ekonomickou a sociálně politickou obnovu kontinentu. Jeden z jeho hlavních úkolů je mobilizovat dostupnou zahraniční pomoc jako motivační nástroj pro posílení demokratizace a dobré vládnutí v Africe. Iniciativy ČR podpořit demokracii v Africe by měly tuto skutečnost brát na vědomí a počítat s větší spoluprací s touto institucí, třeba její popularizací mezi potenciálními českými investory.
- Je zřejmé, že podpora ČR rozvoji demokracie a posílení lidských práv v Africe by měla být zaměřena především směrem k posílení africké kapacity odpovědného vládnutí, včetně budování funkčních státních struktur, stejně jako k posílení vlivu občanských společností a dalších institucí, jako jsou např. svobodná media apod.

Mesfin Gedlu
(gedlu@iir.cz)

Ústav mezinárodních vztahů

Volby v Iráku versus mezinárodní právo

Tento příspěvek může vypadat v této chvíli spíše jako námět k akademickému zamyšlení. Autor příspěvku však věří, že jednou najde své opodstatnění.

Jak je známo, volby v Iráku se točily *de facto* kolem politické osy, na politické rovině; pohnut-

ky, účely a cíle, vůle a záměry projektu byly politické. Volby v Iráku nebyly a nejsou dostatečně ošetřeny v kontextu mezinárodního práva, a to ani iniciátory tohoto procesu, ani spoluhráči.

Otázka je jednoduchá a zní takto: Jsou lednové volby 2005 v Iráku platné z hlediska me-

zinárodního práva. Jsou-li platné, pak v jakém rozsahu platí?

Na první pohled se může zdát tato otázka velmi abstraktní. Podívejme se proto krátce na hlavní argumenty a protiargumenty, a zda mají opravdu svoje opodstatnění.

Na jedné straně:

1. volby se konaly na základě rezoluce RB OSN č. 1546 z června roku 2004,
2. volby se opíraly o zákony přijaté v samotném Iráku po pádu totalitního režimu,
3. účast většiny národa na volbách – oficiální údaj uvádí až 58 % celkového počtu oprávněných voličů.

Na druhé straně se namítá, že:

1. „irácké zákony“ – základy celého volebního procesu – byly ustanoveny a schváleny po invazi do Iráku, v době oficiálně uznaného statusu okupace Iráku, např. Zákon o řízení státu Irák, často nazývaný jako „přechodná ústava“,
2. rezoluce RB OSN č. 1546 v této věci není svým obsahem více než projev politické vůle, dohoda, konsenzus či východisko mocností a zúčastněných stran pro další posun irácké otázky, ale také pro nezbytný posun či uklidnění mezinárodního napětí, jež vzniklo díky odlišným postojům aktérů vůči válce proti Iráku. Tato rezoluce má vskutku politické jádro, které zdaleka nemusí být ve shodě s platným mezinárodním právem. Nakonec, jak je známo, RB OSN není soudní tribunál.

RB OSN sice svou rezolucí č. 1546 z června roku 2004 oficiálně ukončila status okupace Iráku, názvosloví okupační armády se pozměnilo na mnohonárodnostní síly, nicméně každý relevantní nezaujatý mezinárodní soudní dvůr může dopátrat, kdo je opravdu pánem domu jménem Irák. Výkonnou moc v zemi mají ve svých rukou prakticky tzv. mnohonárodnostní síly. V době konání voleb byla identita Iráku jako suverénního státu přinejmenším velmi rozporuplná. Statut Iráku je hodně podobný statusu „protektorát“. V této souvislosti je nemálo připomínána jistá paralela, a sice velmi moudrý, přesvědčivý a zralý deklarovaný názor a postoj především americké administrativy, že chystané volby v Libanonu ne-

mohou být svobodné, demokratické a legální za přítomnosti cizí armády v této zemi – míněno ovšem syrské. Tento názor se přitom opírá o mezinárodní právo,

3. volby probíhaly bez přítomnosti nezávislého dohledu, žádná zpětná vazba, tvůrci a aktéři celého volebního procesu byli současně pozorovateli nad volbami. Široká masa prostých lidí se stala terčem největší účelové volební kampaně v dějinách lidstva ve světovém měřítku. Dále irácké veřejné mínění bylo pod hlubokým psychologickým a duchovním tlakem náboženských „fatwa“ (tj. islámské právní dohodnutí ve sporné věci), a to pro účast na volbách a nebo pro zvolení určité kandidátky.

Jaký praktický význam má položení otázky: Jsou lednové volby 2005 v Iráku platné z hlediska mezinárodního práva, a jsou-li platné, pak v jakém rozsahu platí?

Velmi stručná odpověď zní:

Za prvé pro domácí sféru: Posunutí této záležitosti z politické roviny na právní může vnést alespoň malinko objektivitu do celé problematiky. I malá depolitizace otázky konaných voleb může sblížit protikladné síly v Iráku k reálnější společné politické platformě. Šance na vzájemnou dohodu odlišných zájmů a postojů může být vždy mnohonásobně větší, opíráme-li se o právní rámec věci více než o politický rámec. Nutno přitom připomenout dnešní příliš nezdravou polarizaci uvnitř irácké společnosti.

Za druhé v zahraniční sféře: Odpověď na položenou otázku má přímý dopad na legalitu mezistátních a mezinárodních smluv či závazků uzavřených iráckou vládou vzešlou z lednových voleb.

Faisal Ismail

**člen Společnosti česko-arabské
a předseda Česko-iráckého sdružení
cisdruzeni@cisdruzeni.com**

Poznámka: Příspěvek byl přednesen na besedě „Volby v Iráku a budoucnost Iráku“, uspořádané Česko-iráckým sdružením dne 15. dubna 2005 v Masarykových koležích v Praze.

SPOLEČNOST PŘÁTEL AFRIKY

Jerevanská 7 100 00 Praha 10
tel./zázn. : 71731259, mobil : 0604/378949
e-mail : adr.spa@afrikainline.cz
www.spa.afrikaonline.cz

**CZECH AFRICAN
SOCIETY**

Bankovní spojení
ČESKÁ SPORITELNA a.s. Praha 10
číslo účtu 280979-339 / 0800

V Praze dne 2. června 2005

Vážený pane velvyslanče,

dovolu mi, abych Vám jménem Společnosti přátel Afriky v souvislosti s ukončením Vaší diplomatické mise v České republice upřímně poděkoval za Vaši usilovnou práci při rozvíjení jihoafricko-české spolupráce.

Společnost přátel Afriky a především její Sdružení přátel Jižní Afriky ve Vás a Vámi řízeném zastupitelském úřadu vždy našly pozorného a ochotného partnera ve snahách přiblížit obyvatelům České republiky život v Jihoafrické republice formou různých akcí. Jsme rádi, že Vaše osobní angažovanost napomohla výraznou měrou k tomu, že Jihoafrická republika je v České republice chápána nejen jako vysoce respektovaný partner v politických, hospodářských a kulturních stycích, ale i jako blízký přítel, jehož zájmem je posilovat vzájemné poznání.

Je mi ctí Vám jménem Společnosti přátel Afriky vyjádřit poděkování za spolupráci a podporu, popřát Vám v dalším pracovním životě mnoho úspěchů a v osobním životě pak spokojenost a pevné zdraví.

S pozdravem

JUDr. Jiří Hlaváček
předseda Společnosti přátel Afriky

Jeho Excelence
pan Noel Lehoko
velvyslanec Jihoafrické republiky v České republice
Praha

Arabové milují Prahu

Arabové znají Prahu již dávno, totiž od druhé půli desátého století, přesně v roce 965 navštívil Prahu věhlasný andaluský arabský obchodník Ibrahim ibn Ja'kúb, který napsal, že „město Frága je vystavěno z kamene a vápna“, popsal její trhy a prostředí obecně. Je to vůbec první historicky doložená zmínka o Praze.

Proběhly další tisíciletí a Praha se stala křižovatkou kultur a místem setkávání, střetávání a prolínání se uměleckých tradic a vlivů z celého světa. Okouzila je svoji překrásnou atmosférou. Arabskou přízeň Praze projevil

znovu na konci druhého tisíciletí jeden z největších arabských básníků – **Muhammad Mahdi al-Džawáhíri**, který přijel do Prahy v roce 1961 jako psanec a prožil v ní celých třicet let. Prahu velmi vřele miloval a navždy zůstala v jeho srdci za zvuků nádherných veršů. Jeho láska k Praze se prolínala s vášní a inspirací, a za svého pobytu napsal celou řadu svých básní, z nichž nejznámější byla jeho chvála Praze, o níž ve svých básních říká, že mu prodloužila život „Rozmlouvá s Prahou“:

*„Prodloužila jsi žití mé, nechť Bůh prodlouží věky Tvé
Vino řeky jsem upíjel a chutnal sladké plody Tvé
...“*

I v Praze tento velký básník, kterého můžeme nazývat největším arabsko-pražským básníkem, mimo jiné stvořil jednu ze svých nejslavnějších básní – Řeko Tigris, řeko dobra (v originále „Já Didžlat-al-chair“). Také v Praze napsal známou báseň „Prodavačka ryb“ (Bá'iatu s-samak), ke které ho inspirovala skutečná příhoda, kdy před Vánoci zašel na Náměstí Republiky ke kádím s kapry a tam spatřil velmi krásnou prodavačku, která rybu – na přání zákazníka – hned usmrtila. A básník, fascinovaný tímto výjevem, se jí zeptal – Jak může tak líbezná dívka, tak bezcitně zacházet s živým tvorem? Na to se dočkal odpovědi – Té krutosti mě naučili muži.

*„Já Tě ze srdce miluji, tys plně ovládla mé ledví...
Už dvacet let Tě znám
Já mladé srdce měl, hru lásky hrál...“*

Básník se vyznává ze své lásky k Praze, tuto lásku popisuje jako lásku k ženě, exotické, nevyzpytatelné a zrádné, ke které je stále znovu osudově přitahován. Básník

Slyší-li Arabové jméno al-Džawáhíri, vystane jim hned na mysl nejen osobnost jednoho z největších arabských básníků dvacátého století, ale i jeho vřelý vztah k Praze a pevné pouto, které ho s ní po dlouhá léta pojilo.

Do Prahy zavítal i další známý arabský básník – **Muhammad aš-Šarafi** – i navzdory tomu, že jeho první návštěva v roce 1964 byla zapříčiněna politickými důvody, kdy byl nucen nedobrovolně opustit svou rodnou zem. Praha mu rychle otevřela svou náruč, ve které nalezl ztracenou životní rovnováhu, a Prahu si doopravdy zamiloval. V básni – Ve svatyni lásky 2 – pak napsal:

zůstává srdcem i duší jist si stálostí svých citů k rodné zemi, ale je stále přitahován neodolatelnou mileneckou láskou k tomuto městu.

*„Praha... a k čemu Praha je, nejsi-li v ní zamilován?
město lásky, cizí však a ty milence odcizíš se sám, ...“*

Třetím arabsko-pražským básníkem je **Jafer Hajdar**. Studoval, žije a pracuje v Praze a také se zamiloval do Prahy a napsal o ní několik krásných básní. Není však ještě tak slavný a známý jako předchozí dva básníci.

První básník byl z Iráku, druhý z Jemenu a třetí ze Sýrie. První odešel do nebe v roce 1997 v dobrovolném exilu v Sýrii, druhý se vrátil do své rodné vlasti a třetí stále žije v Praze. Všichni milovali a milují tradiční arabskou poezii.

Já jsem se narodil v Palestině, svaté zemi, žiji třicet let v Praze, kde jsem studoval, pracoval a dodnes pracuji a žiji. Mou první lásku jsem prožil v Praze, také jsem zamilován do Prahy a jako obyčejný člověk cítím kouzlo

Prahy, bohužel jej ale neumím vyjádřit jako básník.

Možná se mě někdo zeptá, proč myslím, že Arabové milují Prahu. Snad mu odpovím podle matematické logiky: Existuje jedno arabské rčení, které zní: „Mluvou Arabů je poezie“ a kdo zná Araby, může potvrdit, jak silně poezii prožívají a vnitřně vnímají. Když tedy básníci – hlavně al-Džawáhirí – jeden z největších arabských básníků – milovali Prahu, tak ostatní Arabové ji určitě budou také milovat.

Mohammad Al-NABULSI

(Překlad veršů: Jaromír Hajský)

Vzpomínka na Josefa Vágnera

Dne 6. 5. jsme si připomněli 5. výročí úmrtí zakladatele východočeského SAFARI ve Dvoře Králové nad Labem ing. Josefa Vágnera, CSC.

Při této příležitosti připojuji své fragmenty různých vzpomínek z dětství a pozdějšího věku, kdy jsem poznával, jakou osobností ing. Vágner byl.

Už v předškolním a školním věku mne Afrika oslovovala především svou faunou, později pak vexilologickou pestrostí vlajek afrických zemí. Poprvé jsem o ing. Vágnerovi slyšel v 9 letech, kdy mi vyprávěla babička o zájezdu do východočeské ZOO, o transportech afrických zvířat do ZOO a plánech založit část SAFARI, kde budou autobusy s návštěvníky jezdit mezi volně pobíhajícími býložravci. V té době byl ing. Vágner ještě ředitelem této ZOO a praktický záměr vybudovat zde SAFARI se mu dokonale podařil. Dnes máme v Podkrkonoší Afriku v malém, kde návštěvníci mají možnost shlédnout stádový profil velkých býložravců Afriky, především zeber a různých druhů antilop.

Rovněž tak mne oslovovala literatura tohoto vědce v pozdějším věku. Byly to především knihy *Ráj a peklo zvířat* s podtitulem

Od Atlasu na jih a Život a smrt zvířat s podtitulem *Od Dračích hor na sever*. Tyto knihy jsem rád čítával s maximálním zaujetím a veškeré dění afrického života zvířat, druhová skladba a transporty do VČ ZOO včetně příprav na ně mi při četbě defilovaly přímo před očima.

Tímto jsem se vlastně stal jakýmsi obdivovatelem a fanouškem osobnosti ing. Vágnera. Vzpomínám si, že už v oněch 9 letech jsem projevil touhu podívat se s rodiči do VČ ZOO nejen za zvířaty, ale uvidět ing. Vágnera, popř. se jej zeptat na zajímavosti afrických zvířat. Tato pradávna touha se mi nakonec splnila měrou vrchovatou. Jako snad jedinému členu olomoucké pobočky SPA se mi podařila jedinečná a historická schůzka přímo u něj doma. Asi 35 minutový rozhovor byl obsáhlý a věcný a zanechal ve mně zážitek na celý život. To bylo dne 26. 8. 1998.

Nelze nezpomenout také smutnou událost východočeské ZOO v dubnu před 30 lety – přesně 30. 4. 1975, kdy bylo utraceno 51 zvířat, z toho 49 žiraf na údajné onemocnění slintavkou (z toho 23 březích samic). Dále pak 1 březí samice buvolce hirola a 1 buvol pralesní. Tehdy to bylo největší stádo žiraf na světě chované v zajetí.

Literatura Ing. Josefa Vágnera

1. Vágner Josef, Vágnerová Zdena: Sen Safari, 1971
2. Vágner Josef: Etologie velkých divoče žijících zvířat Afriky, 1972
3. Vágner Josef: Simba a ti druzí, 1972
4. Vágner Josef: Mzuri Africa – Krása Afriky, 1975
5. Vágner Josef, Schneiderová Nada: Safari pod Kilimandžárou, 1975
6. Vágner Josef: Ráj a peklo zvířat – Od Atlasu na jih, 1978
7. Vágner Josef: Život a smrt zvířat – Od Dračích hor na sever, 1979
8. Vágner Josef, Schneiderová Nada: Lev není králem zvířat, 1981
9. Vágner Josef: Rádžové indických džunglí, 1995
10. Vágner Josef, Zadražil Vladimír: Zvířata Afriky, 1995
11. Vágner Josef, Vágner Zdeněk: Kimuri – Lovecké příběhy a pohádky z Afriky, 1997
12. Vágner Josef, Vágner Zdeněk: Hatari, 1998

Hatari – pokračování předešlé publikace Kimuri – mělo vyjít na jaře 1998. Svého vydání se kniha již nedočkala; příčinou bylo zřejmě vleklé onemocnění samotného autora.

Africká přísloví

Ryba ženu nepřehádá.

Nažraná hyena nekouše.

Hýkání osla lva nezastraší.

Snaž se vidět všechno, ale málokomu říkej, co jsi viděl.

Zralé plody brzy shnijí.

Kdo má rád svého psa, musí mít rád i jeho blechy.

Kráva neolizuje tele jiné krávy.

Motýli tančí kolem levhartího lejna.

Používej vesla, dokud jsi ve vodě.

Levhartovy skvrny se nedají setřít.

Třebaže kozel páchne, kozy se ho nestraní.

Kvákání žab neodradí slona od pití.

Srdce není koleno, nedá se ohnout.

Kdo nemá plot, nemá ani přítele.

Opice krade, protože neorá.

Hadi se rodí jedovatí.

Do pasti na myši slona nepolapíš.

Mrtvá koza se nebojí nože.

Než krávu podojíme, musíme ji přivázat.

Smrt je silnější než všechna kouzla.

Jediná shnilá ryba zamoří celou kuchyň.

Pytel nezavážeš jednou rukou.

Krokodýl je silný, jen když je ve vodě.

Kape-li z dřevěho džbánů, víme, že je v něm voda.

Děšť nepadá jen na střechu.

Nezahazuj nůž, kterým jsi se řízl.

Slon je silnější než komár, tisíce komárů jsou silnější než velké stádo slonů.

Máš-li rád datle, musíš mít rád také datlovník.

Slona nikdy neunaví nosit chobot.

Dřevěné uhlí se ohně nebojí.

Člověk nemůže současně kormidlovat dva čluny.

Pes, kterého nosíme v náruči, zvěř neuloví.

Kdo šlápne do lejna, musí si umýt nohy.

Vrhnutý oštěp nezastaví.

Slepice, která se chce provdat za geparda, se zblázní.

Krysy a hadi se nemají rádi.

Co umí slon, to želva umět nemusí.

Rána, kterou zasadil přítel, se nehojí.

Kukuřičné zrno se u slepice spravedlnosti nedovolá.

Ryba je šťastná jen ve vodě.

Krokodýlí mládě se neutopí.

Přátelít se s divokým zvířetem je snadnější než se zvědavým člověkem.

Dané slovo platí víc než slonovina.

Poznámka: Použitá literatura – Josef Vágner: Ráj a peklo zvířat. Od Atlasu na jih, 1978.

Jiří Zlámal
Společnost přátel Afriky

Ptačí jeskyně

Mezi první řecké přístavy v Kyrenaice, osídlené z Kyréné (510 př. n. l.), patří Tauchira, moderní Túkrah, jež se pak stala jedním z pěti měst federace, kontrolujících území zvané Pentapolis. Později byla přejmenována na Arsinoé (podle choti Ptolemaia II., Philadelphuse) a nakrátko byla nazvána Kleopatris – po ceři slavné Kleopatry a Marka Antonia.

Ve městě se dochoval hradební okruh, na některých místech ještě stojící, s hranolovými věžemi a západní i východní branou; hrady vybudované v 6. století za byzantského císaře Justiniána zahrnují v sobě starší části hradeb a kameny ze starších budov, opatřené nápisy. Turecká pevnost stojí pravděpodobně na místě řecké akropole. V lomech na západ i východ od města jsou rozsáhlé nekropole tvořené prostými hroby vytesanými ve skále. Náhrobní nápisy vypovídají o pohřbívání křesťanů i Židů od prvního století před naším letopočtem. Říd-ký výskyt mramorových úlomků svědčí o relativní chudobě tehdejších obyvatel města (pro stavby se používal převážně kámen místního původu – kalkarenit).

Řecké období v historii Kyrenaiky je bezesporu starobylé. Chceme-li se seznámit s památkami ještě staršími, máme skvělou příležitost. Asi pětadvacet kilometrů jihozápadně od Túkry, ve Vádí Zaara, leží totiž Jeskyně ptáků – Káf Atjur. Přijměte prosím pozvání k průzkumu této jeskynní galerie afrického skalního umění, výjimečné pro hojné rytiny ptáků. Galerie patří k pokladům světového prehistorického umění.

Jeskyně je umístěna v západním svahu hlubokého kaňonovitého údolí, asi dvě sta metrů nad jeho dnem. Přístup k ní je velmi obtížný; je třeba postupovat hustým křovím, místy dokonce šplhat, a to až ke skále. Tam zbývá

překonat ještě poslední překážku (dva metry vysoký a sedm metrů široký vchod do jeskyně se nachází dva až tři metry vysoko ve skalní stěně) a můžeme vstoupit.

Jeskyně je deset až dvanáct metrů hluboká. V její zadní části se tyčí skupina velkých stadelagnátů, krápníkových sloupů spojujících holé skalnaté dno jeskyně se stropem. V přední, prostornější části jeskyně polokruhového půdorysu vidíme na stěnách i na stropě, výjimečně též na dně, početné skalní rytiny. Nalézáme tam i řecké nápisy, očividně mnohem mladšího data. Jsou totiž méně zvětralé, světlejší barvy a hrubě ryté. Tmavší prehistorické rytiny vykazují převážně jemné linie.

V rytě výzdobě jeskyně převažují ptáci do té míry, že jí dali i jméno. Jsou provázeni zobrazeními gazel. Poslední skupinu rytin tvoří nepravidelné kresby. Rytiny zdokumentoval J. Jelínek. Je jich opravdu hodně, věnujme proto pozornost jen těm nejúchvatnějším.

Zdobná rytina na stěně jeskyně (velikost 30 cm) představuje pět ptačích hlav. Nepochybně je to ústřední a nejzajímavější rytina celé galerie nejen pro svoji kompozici, ale také pro perfektní provedení. Práci jsou zobrazení hlavou dolů, v symetrickém uspořádání.

U vstupu do jeskyně je na stěně další přítažlivá rytina, tentokrát dvou ptačích hlav. Zdá se, že jde o krkavce, ptáky poměrně časté v tomto území i dnes.

Na stropě vidíme vyrytou realistickou figuru gazely dorkas (délka 18 centimetrů) mezi nepravidelnými rytinami. Má ušlechtilé tvarovanou hlavu s pootevřenou tlamou, oko, typické dozadu zahnuté rohy a velké uši. Zbytek těla je nedokončený.

S ní na stropě sousedí jiná gazela, úplná a dokonale vystižená, měřící čtyřiatřicet centi-

metrů. Její obrys je dobře patrný. Vyznačuje se vysokým hřbetem charakteristickým pro gazelu dorkas. Tato rytina je jednou z nejskvělejších ukázek prehistorického skalního umění.

Dekoratívni rytiny ptáků nacházíme i v jiných lokalitách. V Kyrenaice, v jeskyni Káf Eligren poblíž Kyréné (dnešního Shahhatu), popsal U. Paradisi dvě malé rytiny ptáků; představují pravděpodobně dropy. V severním Alžírsku známe rovněž několik krásných ptáčích rytin, například zobrazení dropa a ibise v galerii Hesbaia poblíž města Djelfa. Ale tak velký počet rytin ptáků jako v unikátní Ptačí jeskyni je jinde neznámý. Podle tvaru zobáků a dalších znaků je zřejmé, že jde o různé druhy ptáků. Další skupinu rytin představují gazely dorkas. Některé jsou vysoce stylizované, zatímco jiné jsou naprosto realistické. Obrazy

ptáků a gazel by mohly mít magický, rituální či jiný význam. Představují patrně lovnou zvěř (v případě pernaté zvěře jde o velké ptáky jako dropy, koroptve a podobně).

Chronologicky patří rytiny k předkeramické, raně neolitické kultuře severoafrických lovců. Jak ptáci, tak gazely dodržují závazné formální rysy středomořského skalního umění.

Ptačí jeskyně leží daleko od vody, v těžko přístupné poloze. Nejsou v ní žádné stopy osídlení. Mohla sloužit jen jako krátkodobý příležitostný útulek lovců.

Ivan Mrázek

*(výňatek z připravované knihy
LIBYJSKOU SAHAROU
po velbloudích stezkách)*

Abú Anakabúd

Afrika se v průběhu staletí stala magnetem pro mnohé dobyvatele ale i vzdělané a pro vědu zapálené osobnosti. Snaha poznat geografii afrických území, jejich rostlinstvo i pestrost tamních živočišných druhů postupně přilákala do různých oblastí afrického kontinentu mnoho inteligentních, ale i statečných lidí. Mezi ně můžeme zařadit i českého badatele – zoologa a geografa – doktora **Antonína Steckera** (1855–1888). Zazářil jako meteorit na nebi poznávání Afriky, ale vlivem okolností jeho kariéra i život byly nečekaně rychle ukončeny. Přesto po sobě zanechal výraznou stopu směřující k otevření brány poznání Afriky.

Poznávání Afriky

Krásy přírodní rarity etiopského, dříve habešského jezera Tana přitahují návštěvníky i v dvacátém prvním století. V současnosti si již nikdo nevzpomene, že k odbornému poznání této přírodní krásy přispěl český badatel doktor Antonín Stecker, rodák z Kosmonos u Mladé Boleslavi.

Ostatně zmíněné jezero a samotná Habeš (nyní Etiopie) nebyly jediným africkým územím, které navštívil, poznal a vědecky prozkoumal zoolog a geograf, absolvent pražské univerzity Antonín Stecker. Jeho přínos pro poznání Afriky byl jistě zajímavý, ač vzhledem k nepříznivému osudu cestovatele vyhraněný jen několika lety. Stecker se dostal na africké území – nikoli však na jih, ale na sever tohoto kontinentu o pár let později než jeho krajan lékař Emil Holub. Měl štěstí, že byl přijat do výpravy německého badatele a cestovatele dr. Gerharda Rohlfe. Výpravu, která též plnila i určitý politicko-diplomatický cíl – doručení poselství a darů německého císaře wadajskému sultánovi, organizačně a zřejmě i finančně zabezpečila „Afrikanische Gesellschaft in Deutschland“. Nejprve výprava

cestovala z Berlína přes Paříž a z Francie dále pokračovala na ostrov Malta. Z Malty vyplula expedice loď do Tripolisu, kam dorazila v říjnu roku 1878. Doktora Rohlfe doprovázela též jeho žena. Nesnadný úkol – postupné procházení pouštní oblasti směrem na jih komplikovaly nejen přírodní klimatické podmínky, ale i tamní politická situace. Tato část Afriky byla většinou pod tureckým panstvím a k jakémukoliv cestování cizinců bylo nutné svolení příslušných tureckých úřadů. Navíc tzv. nevěřícím nebyl přístup zásadně povolen. A tak se evropští cestovatelé přestrojili za arabské obchodníky a přijali i arabská jména a připojili se k jedné z karavan. Antonín Stecker na čas vyměnil své jméno za Abú Anakabúd – což volně přeloženo do češtiny znamená – otec pavouků. Zpočátku se výpravě dařilo procházet neznámým územím a získávat potřebné poznatky. Cestovatelé se dostali až na území kolem místa Džafra, kam dosud evropští cestovatelé nepronikli. Jedním z cílů výpravy byly Kuferské oázy, centrum v tamní poušti. Několikaměsíční pobyt však ukončilo přepadení tábora výpravy pouštními lupiči. Zmizely potraviny, zásoby i cenné věci. Vědecké přístroje a důležité deníky s vědeckými poznámkami byly zničeny či poškozeny. Výprava byla z těchto důvodů nucena předčasně ukončit své působení a vrátit se v říjnu 1879 do Bengázi. Nesplnil se ani Steckerův plán pokračovat v dalším průzkumu a cestování po Africe – vstoupit na území Konga a prozkoumat velká africká jezera střední Afriky. Okolnosti způsobily, že Stecker opustil předčasně Afriku v únoru 1880.

Další africké cesty

Rokem 1880 však Steckerovo bádání v Africe neskončilo. Po krátkém pobytu na Maltě, kde si především odpočinul a doplnil odborné vybavení potřebnými přístroji, se rá-

til do severní Afriky, a to opět do Tripolisu. Na pozvání svého kolegy, německého cestovatele, navštívil i Egypt, kde prožil několik měsíců v Káhiře.

Spolupráce s dr. Rohlfsem dále pokračovala a zavedla mladého zoologa specializovaného na entomologii do Habeše. Jedním z hlavních úkolů výpravy však bylo opět splnění diplomatického poslání. Tentokrát měla tlumočit poselství a předat věcné dary habešskému negušovi – císaři.

Společníci se úspěšně dostali do Gondaru, v Debra Tabor předali vzkazy i dary od německého vládce tamního negušovi Janovi, jinak též nazývaném Johannes IV. Monarcha byl osobně příznivě nakloněn přichozím a dokonce povolil Steckerovi návštěvu a průzkum již zmíněného jezera Tana. Nemoc však způsobila, že Stecker se musel léčit a odpočívat a jezero a jeho okolí jako první navštívil dr. Rohlf. Po uzdravení cestoval Stecker habešským prostředím až k Debre ležící v blízkosti jezera. Březen 1881 věnoval dr. Stecker průzkumu jezera – podařilo se mu nakreslit mapu jezera v měřítku 1 : 200 000 a také uskutečnit průzkum hloubky jezera a teploty jeho vod. Stecker provedl přibližně 300 měření hloubky jezera na různých místech. Rovněž uskutečnil geologický a zoologický průzkum jeho okolí. Dalším Steckerovým cestovatelským úspěchem byla následující cesta, kdy se dostal až k toku Modrého Nilu. Jistě je zajímavé, že na území Šoa došlo ke konfliktu s tamním vládcem, pozdějším habešským slavným císařem a vítězem nad Italy v pověstné bitvě v devadesátých letech 19. století u Adué – Menelikem. Z objavitelského hlediska byla cesta přínosem – Stecker postupně objevil a popsal evropské geografické vědě dosud neznámých sedm afrických jezer. Důvěra neguše Jana přivedla Steckera i do dalších oblastí Habeše. Zúčastnil se, na negušovo přání a jako člen jeho doprovodu, válečného tažení, proti tzv. Oromům. Téhož roku doktor Stecker opustil Afriku a přes Janov a Neapol se vrátil do Prahy.

Připravoval cestopis společně s doktorem Rohlfsem, přednášel a psal odborné články.

Antonín Stecker však chtěl především získat univerzitní místo na katedře geografie v Praze, což se mu, podobně jako cestovateli Emilu Holubovi, nepodařilo. Také nebyla splněna původní nabídka habilitace na některé z německých nebo rakouských univerzit. Nadaný vědec, jazykově výtečně vybavený – ovládal pět světových jazyků – neměl však v osobním životě štěstí. Nezdařilo se mu získat univerzitní místo a navíc se jeho nepřilíš pevné zdraví začalo po africké odyssei rapidně zhoršovat. Stecker si žel nezískal společenskou oporu ani zázemí v Praze, s výjimkou mecenáše a lidsky chápajícího Náprstka a jeho manželky. V následujících letech se již Antonínu Steckerovi nepodařilo realizovat své badatelské a cestovatelské cíle. Nevydal ani plánovaný cestopis, ani se již nevrátil do krásné, ač v mnohém drsné africké přírody. Přestože svými cestami a vědeckým působením pomohl přiblížit především severní Afriku tehdejšími Evropanům, sám osobně prošel výraznou krizí. Intenzivní útok tuberkulózy způsobil, že Stecker po několikaměsíčním zápase s onemocněním předčasně zemřel, a to 15. dubna 1888 v Mladé Boleslavi.

Mladší současník Emila Holuba, nadaný, vzdělaný člověk a zkušený cestovatel zemřel ve věku necelých třiceti tří let. Přestože jeho odborný růst a možnosti dalšího rozvoje se stále ještě formovaly, patří k cestovatelům, kteří pomáhali otevřít bránu poznání k africké krajině i přírodě. Je jistě škoda, že doktor Stecker nestačil napsat cestopisné vyličení svých zážitků, poznatků a výzkumů z oblasti severní Afriky a Habeše.

Vzpomeňme na něho při příležitosti letošního stopadesátého výročí jeho narození 19. května 1855. Jistě byl jedním z hrstky odvážných, kteří dokázali překonat své civilizované životní prostředí a nahlédnout do míst tehdejšímu Evropanu, a zvláště Čechovi, značně vzdálených a vlastně nedostupných.

Vincenc Streit
Společnost přátel Afriky

Hi mzungu, how are you?

V průvodci se dá dočíst, že Uganda je nejdražší zemí východní Afriky. I tak stačí 4 000 Kč měsíčně aut. Zprvu se Evropanovi může zdát, že ono dění nemá žádný řád. Na jakási pravidla si cizinec zvyká velmi pomalu. Přestože Kampala se nepovažuje za výrazně nebezpečné město jako například keňské Nairobi, je třeba si dát na své věci pozor. Přeci jenom, ať už si to připustíme nebo ne, jako „bílí“ na sebe snadno svádíme pozornost. Výraznými obyvateli města jsou žebrající děti, které pochází většinou ze severní Ugandy. Jsou to děti každého věku včetně miminek zabalených v hadrech a ležících na chodníku vedle svých početných sourozenců nebo matky. Tito žebrační jsou sice nepřijemní, pokud jste si získali jejich pozornost, naštěstí však nemají velkou výdrž a brzy vás přestanou pronásledovat.

V období sucha není nutné cestovat daleko do vesnic, aby jste na konci dne byli celí oranžoví od afrického prachu. Na druhou stranu při deštích to vypadá, že si Kampala prožívá své stále se opakující záplavy. Město není vybavené kanalizacemi a silnice a ulice se tak snadno mění v rozběsněné řeky. Přeskakování louží tu nepomáhá, dřív nebo později má mokré nohy každý. Na vesnicích se útrapy ještě násobí – jakmile začnou deště, mnohé z nich jsou naprosto nedostupné, tam, kde byla cesta, je jen pruh hlubokého bahna. Vše přestává fungovat, lidé nikam nechodí ani děti nepřijdou do školy. Naopak při suchu je od prachu ze silnic oranžový i vzduch, který dýcháte, obzvláště, když přejede auto.

Zvyknout si na hromadnou dopravu dá člověku vyžadujícímu pořádek velkou práci. Nejbežnější a také nejlevnější způsobem dopravy jsou „taxíky“. Jsou to vlastně dodávky pro čtrnáct osob. Kromě řidiče v nich nesmí chybět ani

tzv. conductor, který vybírá peníze, otevírá dveře dodávky a vyvolává z okénka směr jízdy. Tento taxi zastaví kdekoli, jednoduše stačí zavolat na conductora, aby se zastavilo. Pokud stojíte na chodníku, pak jen zamáváte. Z dálky ten pravý taxík poznáte podle směru, který conductor rukou ukazuje z otevřeného okna. To chce ale praxi. Pevně stanovené zastávky prakticky neexistují, proto se stává, že se staví i po pár metrech (a to doslova). Taxíky mají pravidelné trasy a na nich je několik míst, na kterých se staví téměř vždy. Dá se říci, že ve městech a příměstských oblastech se počet osob v taxíku dodržuje, zato na vesnici není výjimkou ani dvojnásobek.

Dalším poměrně oblíbeným dopravním prostředkem je tzv. boda boda. Fungují jako taxíky s tou výjimkou že se jedná o motorky. Zavezou vás, kamkoli chcete. Často mají všem dobře známé stanoviště, kde jich na zájemce čeká velké množství. Když kolem nich procházíte, hlasitě na sebe upozorňují a nabízejí své služby. Nejdražší jsou special taxi, taxíky, jak je známe my. Na delší vzdálenosti samozřejmě jezdí velké autobusy.

Ať už se jako běloch pohnete kamkoli, všude na vás budou pokřikovat. Bělochům se říká mzungu. „Hi mzungu, how are you“ je slyšet na každém kroku, zvláště, pokud jste sám. Zprvu si člověk může připadat jako velká superstar, věřte mi, že brzy to půjde na nervy každému. Mate bílou pleť, tak jste mzungu, a to je to jediné, co na vás vidí. Pokřikování na turisty mají především v oblíbené malé děti, které si tento pozdrav zasadily do krátké říkanky a stále ji opakují. Občas k tomu přidají i nějakou žádost. Já osobně jsem se setkávala hlavně s tím, že si říkaly o peníze nebo o sušenky.

V současnosti Uganda čelí velkým problémům spojeným s nemocí AIDS, stala se proto cílem mnoha humanitárních organizací. Dá se v ní žít jako v každé vyspělé zemi s tou výjimkou, že v Ugandě je to možná dražší.

**Soňa Kitzlerová, UK
Společnost přátel Afriky**

Arabský svět přiblížily Čechům Arabské kulturní dny

Stručně z ohlasů ve sdělovacích prostředcích

Výstavy obrazů, soch, tradičních uměleckých výrobků i fotografií z arabských zemí nabízel od 14. do 21. června nejen v Praze program **Arabských kulturních dnů**. Součástí akce byly rovněž koncerty a filmový festival v pražském kině Blaník. Arabské kulturní dny připravila Společnost česko-arabská ve spolupráci s Radou arabských velvyslanců, pod záštitou ministra zahraničních věcí ČR a primátora hlavního města Prahy. Akci oficiálně zahájil v Černínském paláci ministr zahraničí Cyril Svoboda. Připomněl, že sjednocováním Evropy se brzy stane arabský svět přímým sousedem Česka. Je proto podle něj třeba pěstovat povědomí o kultuře a životním stylu těchto kdysi vzdálených zemí.

V Praze a také v Brně, Plzni, Hradci Králové, Olomouci, Kutné Hoře a Vyškově se v rámci první akce tohoto druhu v historii Česka představili umělci ze Sýrie, Alžírsko, Tuniska, Palestíny, Libanonu i Saúdské Arábie. V hlavním městě se otevřely například dveře výstav „Obrazy alžírské malířky Salihy Khelifi“ v hotelu Inter-Continental, „Tuniské výtvarné umění a knihy“ v Martinickém paláci na Pražském hradě, „Tváře beduinů“ syrského umělce v galerii Lapidárium, „Obrazy a tradiční výrobky z arabských zemí“ v galerii Jindřišská věž a další.

Pražané se měli možnost seznámit s výstavami fotografií. V Kulturním domě Novodvorská byla nádherná výstava fotografií z Tuniska „Šukran“, „Libanon ve fotografii“ v Paláci

Blaník, „Arabští studenti u nás před 20 lety“ v galerii Dahab, „Sýrie ve fotografii“ v galerii Lapidárium nebo nezávislá výstava současné arabské fotografie „Nazar“ v galerii Langhans.

V Paláci Blaník proběhl rovněž festival arabských filmů, kde představily po jednom snímku kinematografie Egypta, Tuniska, Libye, Maroka, Libanonu, Palestíny a Alžírsko. Uskutečnil se zde rovněž Alžírský kulturní večer, setkání slova a hudby skupiny RIF.

Zájemci si měli možnost v průběhu arabských dnů poslechnout i typickou hudbu tohoto regionu či vyslechnout arabskou poezii. V pražské restauraci Dahab se 25. června uskutečnila i arabská diskotéka, v rámci akcí vystoupila také arabská hudební skupina Zerjab. V pražské Botanické zahradě v Tróji bylo možné nakoupit typické arabské rukodělné výrobky, knihy, cukrovinky a speciality či zhlédnout břišní tanečnice. Nezapomnělo se ani na ochutnávku tradičních arabských jídel. V zahradě byla též instalována výstava kreseb českých školáků s arabskou tematikou.

Tyto akce byly doplněny přednáškami, zaměřenými na seznámení s arabskou kulturou i historií, a také výstavami – „Sbírka arabských knih a rukopisů“ v Národní knihovně, „Staroegyptská mytologie a symbolika“ v Muzeu Vyškovska či „Magické stříbro“ v Českém muzeu stříbra v Kutné Hoře.

Miroslav Houska
Společnost česko-arabská

Sbírka arabských knih a rukopisů Národní knihovny

Setkání dvou světů / Dialog kultur

Výstavu jsme uspořádali v rámci Arabských kulturních dnů v České republice ve spolupráci s Národní knihovnou ČR a zastupitelskými úřady arabských zemí v ČR, nakladatelstvím Dar Ibn Rushd, Centrem Jawahiri, Arabským kulturním fórem a dalšími sdruženími a přáteli. Příprava expozice navázala na práci Mgr. Naděždy Obadalové a účast naší Společnosti na Frankfurtském knižním veletrhu 2004, který byl tematicky věnován právě arabské knize.

Scénář výstavy jsem koncipoval tak, aby se před českou kulturní veřejností otevřela možnost nahlédnout do arabského světa prostřednictvím fondů Národní knihovny ČR, aby návštěvník viděl česko-arabské kulturní kontakty v běhu staletí. Expozice představuje setkání dvou zdánlivě vzdálených světů, které procházejí hlubokými proměnami. Představuje arabský svět, jazyk i literaturu jako otevřený a dynamicky se rozvíjející organismus, který je v naší zemi často vnímán pouze jako jakýsi monolit.

Návštěvník tak mohl v jednotlivých vitrínách nahlédnout postupně do historie arabského světa, vývoje jazyka a písma. Prostřednictvím knih, které zde byly průvodcem, se mohl seznámit s dlouhou historií arabského písemnictví i s bohatostí sbírky 200 arabských rukopisů, o kterou Národní knihovna ČR pečuje a která byla v rámci programu UNESCO „Paměť světa“ v roce 1998 digitalizována a zpřístupněna široké české i mezinárodní veřejnosti.

Sbírky Národní knihovny ČR jsou dokladem dynamiky dialogu kultur, vzájemného poznávání a ovlivňování, které probíhá již dlouhá staletí. Středověká arabská literatura a především věda, našla v českých zemích úrodnou půdu a její odkaz nalézáme v řadě českých spisů a děl, jmenujme např. Mistra Jana Husa. Území arabského světa vždy bylo

předmětem zájmu českých cestovatelů, kteří své poznatky zaznamenávali, a předali tak následujícím generacím odkaz, na který mohla navázat orientalistická a arabistická studia.

Výstava seznamuje českou veřejnost s nejvýznamnějšími literárními památkami a osobnostmi, které se podílely na česko-arabském dialogu. Je tichým průvodcem dlouhou historií česko-arabských kulturních vztahů, které se v současné době dynamicky rozvíjejí ku prospěchu všech stran.

Vernisáž s kulturním programem a pohoštěním se uskutečnila 20. června. Ve stručném úvodu jsem představil výstavu, jménem Společnosti přivítal všechny přítomné a předal slovo doyenovi diplomatického sboru arabských států v Praze J.E. Moncefú Alarbi, tuniskému velvyslanci, který výstavu vysoce ocenil. Jménem Národní knihovny promluvil náměstek jejího ředitele a ředitel pro vědu a výzkum a mezinárodní vztahy Mgr. Adolf Knoll, který vedle oficiálních slov pohovořil o digitalizaci rukopisů, na které spolupracoval s Dr. Charifem Bahbouhem. Pan doktor, po hudebním vystoupení mladé zpěvačky Laily Hasan, promluvil o hodnotě rukopisných sbírek v České republice, o katalogizaci sbírky a poté čestným hostům předal CD se sbírkou rukopisů. V závěru hovořil Dr. František Ondráš z Ústavu Blízkého východu a severní Afriky UK o tradicích arabistických studií na Karlově Univerzitě a o některých osobnostech, které výstava představuje. Další píseň z arabské zpěvácké soutěže mladých talentů Super Star, v podání Laily Hasan, uzavřela oficiální část a všichni přítomní se mohli věnovat prohlídce, diskusím a občerstvení, které bylo při teplotě 30,4 °C příjemné.

Děkuji touto cestou za spolupráci Národní knihovně ČR a všem pracovnícům vy-

stavního oddělení vedených Mgr. Zuzanou Hochmalovou. Děkuji všem, kdo ochotně a nezištně nabídli radu a pomoc, zejména Dr. Charifu Bahbouhovi, jehož

nakladatelství poskytlo dary oficiálním hostům.

Miroslav Houska
Společnost česko-arabská

Zápis v pamětní knize výstavy

Skutečně, jedná se o výjimečnou kulturní událost. Tato výstava, nad jejímž pořádáním převzala patronát Národní knihovna České republiky, obsahuje nádherné knihy a rukopisy. Blahopřeji Národní knihovně k tomuto počínu a děkuji za úsilí věnované poznání arabské kultury. Bezpochyby je příspěvkem k dialogu kultur a civilizací, k dialogu, o který všichni společně usilujeme.

Věřím, že tento dialog bude pokračovat i nadále ku prospěchu českého národa i národů arabských zemí.

Mnohokrát děkuji všem, kteří se podíleli na uspořádání této výstavy.

Moncef Alarbi
tuniský velvyslanec
doyen arabského diplomatického sboru v Praze

Seminář o spravedlivějším světě – mladí dobrovolníci i mezi námi

4. března jsem se zúčastnila celodenního semináře o rozvojové spolupráci Evropských společenství, na kterém se hovořilo o zásadách, nástrojích a financování nevládního sektoru zaměřeného na tyto aktivity.

Seminář byl organizován za podpory DG Development Evropské komise a místopředsedy Zahraničního výboru Poslanecké sněmovny ČR Mgr. Davida Šejcha a pořádalo jej Rozvojové středisko Ústavu mezinárodních vztahů (RS ÚMV) a České fórum pro rozvojovou spolupráci (FoRS), což je platforma některých českých neziskových organizací (NNO). Pro všechny přítomné bylo zajímavé se dozvědět, jací lidé se v České republice rozvojovou agendou zabývají a jaké je jejich poslání. Seminář byl velmi užitečný, protože informoval účastníky (a byli to především mladí lidé) z celé republiky o tom, co se v oblasti rozvojové pomoci v ČR děje a čemu jsou dávány priority.

Na semináři hovořili o svých zkušenostech a problémech nejdříve kompetentní zástupci

Evropské komise a dále zástupci zahraničních občanských sdružení a NNO (např. z Německa). Při odpoledním jednání pak rokovali o svých aktivitách reprezentanti našich neziskovek.

Hlavní klíč strategie těchto organizací se v nejbližších letech bude zaměřovat na 77 zemí Afriky, Karibské oblasti a oblasti Pacifiku, což vyplývá z toho, že tyto země mají blízké a dlouhodobé vztahy s některými členskými státy Evropské unie.

Partnerství mezi těmito státy bylo posíleno dohodou, která byla v roce 2000 podepsána v přístavu Cotonou v Beninu. Evropská unie je tak pro rozvojové země hlavním partnerem, protože toto společenství zajišťuje 55 % veškeré mezinárodní rozvojové pomoci, a to především s cílem – vymýtit chudobu, dále ve sféře zdravotnictví s důrazem na paralyzování infekčních chorob a v oblasti vzdělávání.

České fórum pro rozvojovou spolupráci sdružuje všechny nevládní neziskové organizace, které se zabývají rozvojem vzdělávání

a humanitární pomoci. FoRS bylo založeno a zaregistrováno na podzim roku 2002. Na mezinárodní úrovni se stalo členem Evropské konfederace NNO pro humanitární pomoc a rozvoj (CONCORD) v lednu 2003. Tato konfederace zastřešuje všechny národní platformy ze země EU.

Členství ve FoRS má svá pravidla a kritéria, která jsou přístupná na webové stránce (www.fors.cz) a k září 2004 k němu patřilo 16 členských organizací, z nichž většina je nám velmi dobře známa ze svých aktivit a médií – např. Člověk v tísni, Adra, Česká katolická charita, Humanistické centrum, Dialog, Ars, Vysokoškolská humanisté a další.

Pomoc rozvojovým zemím však může přicházet i jiným způsobem. Snaží se o to např. organizace Fairtrade (Spravedlivý obchod), která je zaměřena na způsob výroby, dovozu a prodeje výrobků a komodit z ekonomicky málo rozvinutých zemí. V České republice existuje od srpna 2004 Asociace pro Fairtrade (www.fairtrade.cz, www.ekumakad.cz), která je zájmovým sdružením právnických osob. Zájemem této asociace a jejich členů je podpořovat SPRAVEDLIVÝ OBCHOD a dohlížet na využívání ochranné známky FAIRTRADE, aby nemohly být produkty (potraviny, výrobky přírodní medicíny, kosmetiky, výrobky z přírodních materiálů apod.) zaměněny s jinými. Tuto asociaci založily organizace, které mají v této činnosti již určité zkušenosti: průkopníkem v ČR je „Obchůdek jednoho světa“ (Praha 2, Korunní 60), který je prvním Fairtrade ve středovýchodní Evropě.

Ekumenická akademie Praha (která je také členem FoRS) zařadila Fairtrade mezi své aktivity jako logické vyústění svých činností v otázkách globálního rozvoje. Má odstraňovat nerovné podmínky výrobců z málo rozvinutých zemí a dávat možnost naší veřejnosti podílet se na spravedlivějším fungování světa. Při nákupu výrobků Fairtrade nejde o dobročinnost, ale o uvědomělé spotřebitelské chování, při němž zákazník dostává kvalitní zboží, které garantuje dodržování ekologických a etických principů.

Je možné prodávat pouze zboží a komodity, při jejichž výrobě jsou dodržovány pracovní standardy Mezinárodní organizace práce při

OSN (ILO). Kromě „Obchůdku“ v Korunní je možné výrobky Fairtrade zakoupit i na dalších místech v Praze i v Brně.

Mnohem větší zkušenosti se systémem Fairtrade mají např. v Německu, kde se produkty pod touto značkou prodávají nejen v menších prodejnách, ale i ve větších supermarketech. Ročně tam tento obchod s produkty Fairtrade dosáhne obrátu kolem 50 milionů Euro.

Informace o FoRS jsou opravdu aktuální, protože i předsednictvo SPA uvažuje v současné době o členství v této platformě.

I když má naše Společnost přátel Afriky především za cíl seznamovat českou veřejnost s dějinami, kulturou, přírodou, politickou a sociální skutečností země subsaharské Afriky – a o to se snaží především, máme mezi našimi členy také mladé dobrovolníky, kteří svoji oblast působení přenášají i do sféry rozvojové pomoci. Jsou účastníky projektů organizací sdružených ve FoRS (eventuálně v dalších) a odjíždějí pomáhat do země subsaharské Afriky. Jsou mezi nimi také někteří absolventi Institutu tropů a subtropů Zemědělské univerzity v Praze 6 – Suchbátka, kteří již při studiu byli Afrikou přitahováni a teď, často za nelehkých podmínek, jsou činní v několika zemích afrického kontinentu. Ale i další naši členové, jako je Jiří Plecítý, který od jara 2004 pracuje v oblasti školství v jižní části Etiopie, Soňa Kitzlerová, která po bakalářském studiu na plzeňské univerzitě odešla vloni v létě na půl roku do Ugandy, aby tam učila na základní škole. Protože se chystá pokračovat ve studiu v Anglii, zapojila se teď do činnosti tamní anglické humanitární organizace World Vision. A další – Enni E. Džeková, která pomáhala s organizací „Lékaři bez hranic“ přes rok v Thajsku a teď pracuje ve velmi složitých podmínkách jako ředitelka pobočky v soudánském Darfuru. Co vede tyto mladé lidi k takové činnosti, která je skutečně obdivuhodná? Jistě velké odhodlání a zanícení pro správnou věc.

Chtěla bych čtenářům ještě více přiblížit alespoň jednu z našich členek SPA, na kterou můžeme být – podobně jako na ostatní – pyšní.

Kateřina Kařov, pŕed několika lety studentka na Fakultě sociálních věd UK, kter ve svém volnm čase ráda zpívala – dokonce sóla pŕi koncertech v Emauzském sboru. ila normálním studentskm životem...

Ale pak získala stipendium v Anglii a na univerzitě v Cambridgi obdržela svůj už druh vysokoskolsk titul. V roce 2001 po studiich se dostala na univerzitu do jihovychodn Nigérie do státu Ebonyi, kde vyuovovala svůj obor – ekonomii. Tehdy ji Afrika učarovala a pŕipoutala. Poznávala, jak se Nigérie, tento africk obr s cca 100 miliony obyvatel, top ve vnitŕnch etnických, politických a ekonomických problémech, jak složit souvislosti vlekl krize mají spojitost i s neřtastnm způsobem kolonizace. A po návratu dom citla, že se do Afriky musí vrátit, že musí alespoň trochu pomáhat. Seřla se se Šimonem Pankem („lovek v tisn“) a po konzultacích se rozhodla pro projekt v Namibii. Nejdŕve odletěla zjistit možnosti a priority a po dohodě s místními uřady zvolila projekt s názvem „Socioekonomick stabilizace rodin postižených HIV/AIDS“ v jižním regionu Karas.

Namibie, kter a v roce 1990, po tŕicetiletm boji za svobodu získala nezávislost, začala pvodn nadjn zvyřovat ivotn urove. Je to velk zem (as jako Francie) s pouhými 2 miliony obyvatel, bez nbožen-ských problémů, což souvisí s koloniln historií i s tím, že zde stále žije poetn němec-k menřina. Najednou vřak nastal zlom jako téměř v celé subsaharské Africe. Tou pohromou se stal AIDS. Potlaen tradičního nbo-ženství, starých sociálních systémů i tradičního typu rodiny způsobily, že lidé byli zbaveni navyklého způsobu života. I mezi domorodci se zvřřila propast mezi bohatými a chudými a navíc se zvřřovala nezamstnnost, kter je nyní odhadována na 60 %. Muži tak začali jezdit za prací stovky kilometrů, což znan také ovlivnilo sociln chování.

To vřechno mělo vliv na obsah a cíl projektu. Kateřina zaloila ve městě Keetmanhoop dílnu na výrobu hraček a dekorativních pŕedmt a s několika málo pomocníky dv prací jinak nezamstnatelnm lidm. Nemocnm (14 jich je HIV pozitivních) a starřim ženám

a matkám s dětmi. Nni to jednoduch – vřř na jich v životě nebyla zaměstnána, nemají pracovní návyky.

Kromě chrnn dílny zaloila i dtřsk centrum, což vytlo z dané situace – v Namibii je kad pt člověk nakažen tmto virem a tato země s malým počtem obyvatel má na 90 tisíc sirotků. A tak vznikla řkolka, kde si děti mají kde hrát, získávat sprvn návyky, sledovat video, ale také stále vyřadovat pozor-nost t bl tety.

Kateřina každý den svz do dílny a navečer odvz zaměstnance, kteŕ bydlí mimo msto. Jinak sedává ve své skromn kancelŕi, měla něco řeř (tŕeba udrbu řicch strojů, zakoupe-nch také v rámci projektu, nákup látek a prodej výrobků i vyplcen mezd) a musí se víno-vat také administrativě a uetnictv.

Na pŕelomu roku pŕiletla Kateřina na krtk as do Prahy. Na Fakultě sociálních věd konzultovala svoji disertační prací. A také věnovala trochu ze svého vzácného volného času novinářům. Lidov noviny totiž již tradin vyhlásily v lořnskm roce anketu „Žena roku“. A tenŕi měli do plky province vybrat z pěti navržených žen, kter vykonávaly něco mimořádného, tu, kterou oceňují nejvíce. Vítězkou ankety „Žena roku“ se stala Kateřina Kařov. Jist prvem.

Do Prahy pŕivezla také výrobky ze „své“ dílny: ernořsk panenky, africk zvřtka, krsn tařky, polřtŕe, zstŕky, exotick ozdoby atd. Je mon je zakoupit v Etnoajovn na Praze 3, Zvonařova 6, v obchod Sanu Babu v Michelsk ul. na Praze 1, nebo v galerii J. Adamce v Praze 7, Na řpejcharu 3.

Zaatkem unora se Katka vrtla do Namibie. Začal druh rok její obtav prací...

Vládní program zahranin rozvojov pomoci esk republiky se řídí koncepcí rozvojov pomoci R na léta 2002–2007, kterou naře vláda pŕijala k naplnvn globálních rozvojových cílů. Je potřiteln, že tyto cíle neprovází často obvykl lhostejnost a formálnost. Empatie a uřsil nařich mladých členů je toho důkazem.

Jitka Vlčková
Společnost pŕtel Afriky

Společnost česko-arabská se zapojuje do programů EU

**Multikulturní dimenze jižní Moravy
(jižní Morava pod dotykem islámské kultury)
– letní seminář Mikulov 15. 8. – 22. 8. 2005**

Evropský program „Youth“ (Mládež), který je v České republice řízen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, je program pro volnočasové aktivity a tzv. neformální vzdělávání. Je určen mladým lidem od 13 do 25 let.

Členové předsednictva Společnosti česko-arabské delší dobu přemýšleli, jak obnovit oficiální kontakty se slovenskou stranou, resp. Společností slovensko-arabskou. Po předběžné konzultaci s doc. Sorbyem, předsedou Společnosti slovensko-arabské, byl připraven projekt pro studenty Ústavu Blízkého východu a Afriky Univerzity Karlovy v Praze a studenty orientalistiky z Univerzity Komenského v Bratislavě. Součástí projektu byla i příprava a zahájení výstavy fotografií člena Společnosti česko-arabské PhDr. Romana Miska „Egypt – země islámských památek“ v pátek 19. srpna 2005 od 17.00 hod. v Dietrichsteinské hrobce. Výstava byla pořádána ve spolupráci s Kulturním střediskem v Mikulově.

Celkem 20 studentů a 4 vedoucí z obou zemí strávili společně 6 dní v Mikulově. Cíl projektu koresponduje s prioritou programu Mládež na letošní rok, tj. posílení angažovanosti mladých lidí v boji proti rasismu a xenofobii. Studenti arabistiky a ostatních oborů z Čech i Slovenska, kteří mají bohaté zkušenosti s životem v zemích Blízkého východu, dostali možnost vyměnit si a veřejně prezentovat své názory. Kromě výstavy a oficiálního zahájení po celý týden probíhaly veřejné přednášky, na kterých se zájemci mohli dozvědět o příčinách a možných řešeních některých problémů Blízkého východu. Uskutečnila se neformální setkání s arabskou komunitou v měšitě v Brně. Zástupci komunity se zúčastnili zahájení výstavy v Mikulově a diskutovali s obyvateli města.

Místo realizace projektu bylo vybráno záměrně v Mikulově. Jižní Morava je významnou historickou oblastí. V historii byla křižovatkou a tranzitním místem z oblasti Středomoří k Baltskému moři. Jako jeden z mála krajů v České republice má na svém území také významné islámské památky. Leží na rozhraní čtyř států – ČR, SR, Rakouska a Maďarska. Všechny sousední státy zasáhla osmanská nadvláda a turecké války, jichž se zúčastnili Lichtensteini i Dietrichsteini, vlastníci panství Lednice, Valtice (dnes zapsány v UNESCO) a Mikulov. Pozůstatkem jsou dodnes cenné islámské památky. Projekt by mohl vytvořit další předpoklady pro rozšíření spolupráce s těmito okolními zeměmi. Projekt umožní také neformálním způsobem mladým orientalistům poznat tuto historicky bohatou a významnou oblast a přispěje rovněž ke zviditelnění celé oblasti. Průběh a výsledky projektu budou prezentovány v Bulletinu Společnosti česko-arabské a v regionálním tisku. Celá akce bude inspirací pro další projekty, např. z oblasti kultury – na pomoc rekonstrukci Minaretu v Lednici, který je v současné době v zanedbaném stavu.

Do projektu budou přivzváni studenti a další mladí zájemci o „Orient“ ze středních škol z Mikulova a okolí. Účast v projektu přislíbili i další odborníci na problematiku „Orientu“, např. doc. M. Mendel i místní odborníci – znalci památek. Účast přislíbili i zástupci Národní agentury „Mládež“.

Z projektu jsou hrazeny náklady na cestovné, pojištění, ubytování a stravování studentů. Z projektu bude vypracována podrobná dokumentace všech aktivit. Hlavním organizátorem za studenty byl jmenován Josef Žeňka.

**Jana Gombárová
Společnost česko-arabská**

Africké bajky na Dobešce

21. června 2005 se konal v kulturním centru Dobeška v Praze 4 „Africký den“ pro děti a dospělé. V rámci tohoto dne měly děti možnost se seznámit s africkou kulturou. Dopoledne bylo věnováno výtvarně dramatické dílně. Děti, kterých přišlo téměř padesát, se rozdělily do dvou skupin a vylosovaly si jednu z tradičních afrických bajek. První skupina si vytáhla bajku o tom, proč jsou lidé smrtelní, a druhá skupina o ptáku, který nechtěl platit své dluhy. Celé dopoledne pak děti zasvětily přípravě krátkého divadelního představení, připravovaly si masky inspirované tradičními africkými maskami, improvizované bubny a učily se text. K dispozici měly pouze rafiová

vlákna, lepenku a čtyři barvy (černou, oranžovou, hnědou a bílou). Obě skupiny pečlivě střežily do posledního okamžiku, jakou bajku si vybraly. Protože počasí této akci přálo, vyráběli si herci své masky pod širým nebem. Tato činnost ještě přilákala další zájemce, a tak se v průběhu dopoledne obě skupiny rozrostly ještě o několik členů. Krátce po obědě se konala malá divadelní předhádka. Obě skupiny předvedly svoji dramatizaci afrických bajek za bouřlivého potlesku diváků. Odpoledne ještě zájemce čekaly kurzy tradičního afrického tance a bubnování.

Jana Jiroušková

Výtvarné dílny v Botanické zahradě v Tróji

Ve dnech 18., 19., 25. a 26. června 2005 se v Botanické zahradě v Praze Tróji konaly v rámci „Arabských kulturních dnů“ výtvarné dílny pro děti, které byly zaměřeny především na kulturu arabských zemí. Největší účast byla první den, kdy současně probíhalo za účasti pracovníků jednotlivých velvyslanectví vyhlášení vítězů prvního ročníku výtvarné soutěže „Arabský svět dětskýma očima“. Tento den se účastníci výtvarných dílen mohli podrobněji seznámit s písmem starých Egyptanů, písmem kmene Bassa z Libérie a zájemci si rovněž mohli vytvořit vlastní výtvarné dílo na téma arabský svět. Nejúspěšnější výtvarné práce z tohoto dne byly ještě dodatečně začleněny do výstavy výtvarných prací, které byly zaslány do soutěže. Druhý den výtvarných dílen byl zasvěcen výrobě staroegyptského amuletu

a africké panenky. Velké oblibě se těšily výtvarné dílny, na kterých mohli zájemci pracovat s keramickou hlinou. Původním tématem byla výroba olejové lampy a staroegyptských obětních nádobek. Některé účastníky práce s keramickou hlinou natolik pohltila, že si vyrobili výrobků i několik. Odpoledne byla nabídka předmětů, které si mohou účastníci výtvarné dílny vytvořit, rozšířena o šperk a egyptské kanopy.

Poslední den počasí výtvarným dílnám pod širým nebem příliš nepřálo, neboť celé dopoledne intenzivně pršelo. Z těchto důvodů byl plán pozměněn a byla zopakována výtvarná dílna z minulého dne. Tajemství mumifikace tak bude zájemcům odhaleno až příští rok.

Jana Jiroušková

Poločas: Arabské dny 2005 v Brně

V brněnské pobočce jsme uchopili tento projekt jako příležitost a velkou výzvu a celou aktivitu jsme pojali tak, aby probíhala po celý rok 2005 a zahrnuje nejrůznější formy pro realizaci našeho cíle: Ukázat arabský svět, jeho lidi i bohatou kulturu v co neširším záběru, pro co nejvíce lidí. Nadšení našich členů bylo veliké, podpora v vedení z Prahy rovněž, limitem byly jen finanční možnosti naší pobočky. Vypracovali jsme široký plán a dnes můžeme čtenáře informovat o realizaci prvního pololetí 2005. A bylo toho skutečně hodně.

Na informační schůzce u primátora města Brna Mgr. Svobody jsme získali jeho záštitu na Arabských dnech 2005 v Brně. Byl jsme nedostali žádné finance, jeho dopis nám pomohl „otvírat dveře“ pro naše další aktivity. Probíhaly přednášky o Egyptě v Moravském zemském muzeu, samostatné přednášky o Palestině, Pákistánu a Kašmíru, o Íránu. Proběhl večer arabské poezie a hudby, aktivně jsme pomáhali při setkání studentů z Libye s vysokými představiteli Libyjské ambasády. V rámci akce „Muzejní noc v MZM“ měl dr. Mrázek 2 prezentace o Libyi.

Společně se ZOO Brno se uskutečnil již III. Den Afriky a arabských zemí, kde zněla etnická hudba, vystoupila břišní tanečnice, ing. Javora prezentoval knihy s arabskou tematikou, děti kreslily obrázky s touto tematikou a hlavně jsme se tam všichni setkali s africkými a arabskými rodinami i studenty, kteří žijí v Brně.

Učitelé základní školy v Budišově u Třebíče připravili pro 250 žáků všech tříd den

„Z pohádky tisíce a jedné noci“. Byl to výchovně vzdělávací pilotní program pro školy z celého regionu, jehož se účastnili i učitelé okolních škol, zaměřený k výchově proti rasismu a xenofobii a na poznání arabské kultury. Z Brna jsme přivezli arabské hudebníky – studenty, besedovali jsme s dětmi o arabských zemích a ukázali artefakty, včetně vodní dýmky. Byly i břišní tance v podání dvou studentek z Brna, dr. Mrázek četl z připravované knihy o Libyi o životě na Sahaře. Úspěch tak navázal na předchozí Den Afriky, na podzim tam otevřou kurz břišního tance, kde budou vyučovat naše členky.

Mezitím ale byl ještě koncert arabské hudby skupiny Ziriab na Staré pekárně v Brně, několik přednášek Dr. Mrázka, místopředsedy pobočky, o Libyi a islámské severní Nigérii, včetně jeho návštěvy u libyjského velvyslance v Praze v souvislosti s přípravou vydání jeho knihy o Libyi.

Takovým symbolickým vyvrcholením byl Arabský večer, setkání Arabů i všech dalších, koho tato oblast zajímá. O tom ale samostatný příspěvek.

Jsmo v polovině roku 2005 a před námi je ještě řada položek z našeho plánu. Je nutno v takové činnosti pokračovat stále, protože je to jedna z cest pro porozumění a poznávání světa, tak odlehlého České republice, ale tak blízkého pro toho, kdo si jej oblíbí a rozumí mu.

Rostislav Tesař
předseda pobočky Brno

Vysvědčení

V brněnské pobočce SPA a SČA jsme adoptovali (na dálku) dítě z Keni. Je to malá holka, jmenuje se Diana Nyambura z Nairobi a je krásná. Je z ucelené rodiny, byt jsou oba rodiče bez trvalého zaměstnání. Kdo zná Afriku, ví, co to znamená. Každý z členů pobočky přispěl na její náklady podle svých finančních možností, takže je to takové naše společné dítě.

Teď jsme dostali kopii jejího školního vysvědčení, a jako (jednoho) z mnoha rodičů mě to zpočátku docela vytočilo! Ona se, ta naše dcera, ne zrovna dobře učí! Mají předměty známkové procenty, 100 % je výborně, ale ona má v různých předmětech ocenění od 51 % do 71 %. Sice si zlepšila proti minulému „term“ skóre, ale pořád patří k těm horším ve třídě. Na závěr konstatuje třídní učitel, že se

mírně zlepšila a na prázdniny jí pak doporučuje doučování. Diana pak připojila krátký, úhledný dopis na linkovaném listu ze sešitu, že „je fajn, velmi oceňuje naši pomoc a ať nás za to ochraňuje Bůh“.

Teď už jsem ale klidný, vždyť si dovedu představit podmínky, ve kterých se učí ve škole nebo doma. Dobrý pocit opět převážil: jsou to dobře „utracené“ peníze. A byt je to jen kapka v moři pomoci Africe, taková konkrétní pomoc pomůže změnit život tisícům dětí...

Afrikó, ty obrovský kontinente, ať i Tebe a Tvé děti ochraňují všichni dobří bohové z pouští, savan i pralesů...

Rostislav Tesař
předseda pobočky Brno

I Brno žije arabskou hudbou, poezií a gastronomií

Koncem jara letošního roku nerozkvetly v Brně pouze šeřky a třešně, ale v plných barvách se zaskvěl i kulturní život česko-arabský.

Inspirování příjemným večerem s arabskou poezií, hudbou a tancem, který jsme prožili loni v pražském divadle Gong, rozhodli jsme se uspořádat 7. května podobnou akci i u nás v Brně. Pozvání přijali syřští básníci Jafar Hedar a Moris Issa, kteří přivezli vlastní básnickou tvorbu, překlady z poezie arabských klasiků i lahůdky, jako jsou básně Jaroslava Seiferta v arabštině. O hudební doprovod se postarala skupina Zerjab ve složení Marwan Alsolaiman, Haitham Farag a Mouin Abu Chahine. Již brzy po zahájení se návštěvníci včetně nás roztančili a výbornou atmosféru střídající se hudby a přednesu poezie ve svém zpravodajství krátce přenášela i Česká televize.

Po komorněji laděném a bohužel nepříliš masově navštíveném *Večeru poezie* následovala o měsíc později, 11. června, velká *Noc arabské kultury a gastronomie*. Tentokrát jsme byli odvážnější, však jsme také měli na co

nalákat! Odpovědí byla lavina zájmu, která se strhla mezi brněnskými i „přespolními“ Araby, Čechy a ostatními. Více než dvěma stům padesáti hostům zahráli opět výborní Zerjab, zaměření na arabskou lidovou a zlidovělou píseň. Na tradiční staročeský nástroj krátce zadudal dudák. Nejen mužské oko potěšily břišní tanečnice, které několikrát za večer předvedly své umění. Do nezvyklých souvislostí byla arabská hudba uvedena, když ji pro své vystoupení vybrali stepující národní i evropští mistři ze školy manželů Bartůňkových. Karibskou salsu a merengue pak zatančili vynikající arabský tanečník Ali a jeho česká partnerka Tereza. Aby však byly uspokojeny opravdu všechny smysly, byla připravena arabská tra-

diční jídla, která hosté mohli ochutnat buď samostatně, nebo prostřednictvím seznamovacích menu. Milovníci voňavého kouřového oparu našli i vodní dýmky. Noc vyvrcholila losováním bohaté orientální tomboly, do níž dary přispěli mnozí místní arabští i čeští podnikatelé.

Tanec neustal po téměř celou noc a atmosféra byla skutečně skvělá, vpravdě česko-arabsky multikulturní. Návštěvou nás poctila i paní inženýrka Hrušková. O naší Společnosti promluvila i na kameru TV Prima, která mnohaminutovou reportáž z akce odvysílala koncem června.

Pavla Začalová
SPA, SČA

Výstavka knih o Maroku u příležitosti stého výročí narození Jana Kořínka

V měsíci březnu (1.–31.) byla instalována v Národní knihovně výstavka, kterou jsme chtěli vzpomenout na stoleté výročí narození spisovatele a dlouholetého pracovníka v Maroku Jana Kořínka, které připadlo na 7. 12. 2004. Jmenovaný zastupoval naše obchodní zájmy v Maroku před druhou světovou válkou. Maroko si zamiloval, cestoval po celé zemi a své poznatky a dojmy publikoval v 9 knihách určených našim čtenářům, aby jim tak přiblížil tuto krásnou a zajímavou zemi, která v té době byla pro nás vzdálená. Kromě toho také psal četná odborná pojednání pro odborné časopisy.

Expozice zahrnovala kromě autorových publikací také vzpomínky na jeho osobu, např. životopis z pera prof. dr. Luboše Kropáčka, různé fotografie, pohlednice i část korespon-

dence zapůjčené přispěním paní dr. Šimkové, dcery Jana Kořínka.

Byly též vystaveny knihy o Maroku z období do druhé světové války, které jsem vybral z fondů Národní knihovny a z knihovny Ústavu Blízkého východu a Afriky FF UK. Výstava se uskutečnila laskavostí oddělení Národní knihovny pod vedením paní Mgr. Hochmalové. Výstavku navštívil chargé d'affaires velvyslanectví Marockého království pan Zouhair Jibraïli, který také požádal o dokumentaci týkající se vystavených materiálů.

Veřejnost byla s pořádáním výstavy seznámena v programu Národní knihovny.

Zdenko Denk
Společnost česko-arabská

Informace o aktivitách Sdružení přátel Etiopie za 1. pololetí 2005

První společnou akcí s Etiopskou komunitou byla oslava etiopských Vánoc 8. ledna. Odpoledne v internetové kavárně ve Štěpánské ulici, která se časem stala jakýmsi centrem setkávání se Etiopany i jejich příznivců (majitelem kavárny je Etiopan), zorganizoval výbor Komunity videoprojekci o problematice „Fistula Hospital“ v Etiopii. Článek o tomto tématu bude uveřejněn v letošním bulletinu Etiopie. Večer pak bylo tradičně na suchdolské koleji v klubu setkání Čechů s Etiopany, které zpestřila předvedením lidových tanců z Etiopie profesionální etiopská tanečnice z Vídně.

28. ledna jsem se na základě pozvání zúčastnila spolu s dalšími členy SPA (prof. Kropáček aj.) otevření Afrického kulturního centra v Praze – Nuslích, které vybudovala organizace Humanitas Afrika. Centrum a jeho knihovnu slavnostně otevřel velvyslanec Jihoafrické republiky za účasti TV. Centrum pak organizovalo během pololetí besedy o některých afrických státech včetně Etiopie (27. 5.). Na této besedě, které jsem se zúčastnila, přednášeli 3 naši členové – M. Gedlu, A. Kumsa a P. Mikeš, takže se dá hovořit o určité spolupráci.

2. února se v Národním muzeu uskutečnila přednáška na téma „Etiopie pohledem Čechů“. Členové výpravy do Etiopie v r. 2004, vedené p. Jakubem Černíkem, promítli na přednášce téměř 700 skvělých fotografií z cesty a výstižně je komentovali.

Po pozvání ředitele Muzea Mladoboleslavská na naši květnovou akci k 150. výročí narození I. českého cestovatele po Etiopii v Praze, jsem obdržela informaci a pozvání na vernisáž výstavy o dr. Ant. Steckerovi do zámku v Kosmonosích. V tomto městě se totiž cestovatel narodil a výstava byla otevřena 5. května za účasti významných hostů. Bude trvat do konce září. SPA a SČA se na této výstavě podílely.

10. května proběhla v Náprstkově muzeu přednáška o životě a činnosti dr. Antonína Steckera, kterou jsem sama připravila, a potom byl promítnut sice amatérský, ale velice kvalitní film o cestě po Etiopii, kterou uskutečnila skupina mladých cestovatelů, s nimiž jsme navázali kontakt. Protože autor filmu – Jiří Borovička byl mimo ČR, dotazy k filmu zodpověděl další člen výpravy Jiří Teplý. Tento večer byl hlavní letošní akcí Společnosti přátel Etiopie a zúčastnilo se jí 33 osob. Podvečerní setkání v Náprstkově muzeu 10. 5. proběhlo pod názvem: „Etiopie očima cestovatelů – před 120 lety a v současnosti“.

Jinak po všech 6 měsících (každý první pátek v měsíci) jsme se scházeli – Češi a Etiopané – v salonku restaurace na Palackého náměstí, kde jsme např. společně blahopřáli k padesátinám našemu členu Ing. Abadi Kirosovi a k získání doktorátu dalšímu Etiopanovi.

Jitka Vlčková
Společnost přátel Afriky

Zpráva o činnosti Sdružení přátel Východní Afriky

V pondělí 23. 5. 2005 byla uskutečněna v Náprstkově muzeu přednáška o výuce dětí v jedné ze škol v Tanzanii. Přednášející sl. Urbanová prostřednictvím diapositivů vhodným způsobem seznámila přítomné s metodami i překážkami, které bylo nutno překonávat k dosažení požadovaných výsledků. Přítomní posluchači s nevšedním zájmem sledující průběh přednášky po jejím skončení kladli doplňující otázky, na které přednášející pohotově a kvalifikovaně odpovídala.

Dne 2. června 2005 ve čtvrtek přednášel Mgr. Karel Slánek, člen SPA, o Mozambiku. Přednáška s operačním názvem „Mozambik, dějinné proměny ve 20. stol. a současné výzvy“ byla za použití filmového materiálu a slovního doprovodu ještě několika spolupracovníků z Komunity Sant' Egidio, Kafkova 8, Praha 6, uskutečněna v Náprstkově muzeu.

Účast kolem 45 zájemců o dění v současné Africe byla velmi živá a konkrétní, dotazy vztahující se k tématu byly zodpovídány věcně a poučeně. Stanovený čas na přednášku byl poněkud překročen a přednáška vzhledem ke stanovené zavírací době musela být ukončena.

Zájem naší veřejnosti o problematiku dění v dnešní Africe převýšil současnou nepřilíh hmotnou účast hospodářské činnosti České republiky ve spolupráci s africkými zeměmi. Bohužel nebudeme mezi prvními státy, které zaberou ty nejvýhodnější africké trhy.

Je potěšitelné, že stoupá početnost mladých lidí zajímajících se o Afriku a její problematiku. K tomu přispívá i činnost Společnosti přátel Afriky, seznamující naši veřejnost s Afrikou současnosti.

Jiří Černoch
Společnost přátel Afriky

Zpráva o činnosti pobočky SPA a SČA

v Hradci Králové za první pololetí roku 2005

Ráda bych Vás informovala o činnosti pobočky obou Společností v Hradci Králové.

Paní MUDr. Vlastníková opět úspěšně vystavovala na jaře svoje obrazy z Libye v Děčínském divadle.

Informace o naší pobočce – kontakt, adresa/e-mail, telefon – se dostaly na internetové stránky obou Společností (www.afrikaonline.cz, www.czech-arab.org). Zároveň bude me vytvářet vlastní stránku.

Navázali jsme vynikající spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové, kde se 26. května konala naše další přednáška. Přednášela PhDr. Hana Novotná, PhD. o Jiho-

africké republice. Přednáška měla velký úspěch – přišlo 37 lidí a trvala 2 hodiny. Musíme poděkovat za přednášku dr. Novotné a paní Blažkové z knihovny. Při příležitosti přednášky jsem byla pozvaná do Českého rozhlasu Hradec Králové, abych na přednášku pozvala posluchače a představila obě Společnosti.

V říjnu budeme pokračovat ve spolupráci se Studijní a vědeckou knihovnou v Hradci Králové a uspořádáme přednášku s judaistickou tematikou.

Zuzana Bohuslavová
SPA, ČSA

Vinokurovova brilantní monografie o Kongu

Bývalé Belgické Kongo – nyní Konžská demokratická republika – tvoří jednu dvanáctinu rozlohy černého kontinentu. Od dosažení nezávislosti 30. června 1960 uběhlo bezmála půlstoletí. „Rok Afriky“ 1960 byl v Kongu (Léopoldville) velmi složitý.

K pochopení historického vývoje čtyř desetiletí postkoloniální nezávislosti Konžské demokratické republiky velmi přispívá výborná, vpravdě unikátní monografie „Demokratická Republika Kongo. Vlasť i opozicija“, vydaná v roce 2003 Africkým ústavem Ruské akademie věd v Moskvě. Její autor, doktor Jurij Nikolajevič Vinokurov (nar. 1934), je předním ruským afrikanistou, ředitelem Střediska zemí Tropické Afriky moskevského Afrického ústavu. Absolvent Lomonosovovy moskevské státní univerzity se jako historik dlouhodobě věnuje výzkumu novějších dějin a sociálně politickým problémům zemí tropické Afriky.

Jurij Nikolajevič je uznávaným specialistou na někdejší Belgické Kongo, o čemž svědčí

řada publikovaných knih a studií. Tento přední ruský afrikanista brilantním způsobem zvládl obrovské množství historického materiálu v podobě nejrůznějších dokumentů, monografií, článků a agenturních zpráv. Autorovi nesporně pomohly ke splnění jeho mimořádně náročného úkolu rovněž tři studijní pobyty v Zairu a ve Francii. Vinokurov shromáždil ve své knize též přes 50 životopisných informací o celé řadě známých i méně známých konžských politiků. Nutno zdůraznit rovněž tvůrčí přínos hluboké analýzy konžské politické scény, provedený perfektním způsobem.

Vinokurovova afrikanistická monografie plně prokazuje pokračující tradičně vysokou úroveň ruské afrikanistiky, spjaté s takovými jmény jako Dmitrij Aleksejevič Olderogge (1903–1987), Ivan Izosimovič Potěchin (1903–1964) a Vasilij Grigorjevič Solodovnikov (1918).

Josef Poláček
Společnost přátel Afriky

Zveme Vás do Náprstkova muzea

VÝSTAVY

Cesta egyptskou hrobkou a podsvětím

potrvá do 18. září 2005

Výstava je věnována náboženským představám starých Egyptanů o posmrtném životě. Návštěvník se vydá na cestu, kterou staří Egyptané putovali z tohoto světa do blažené existence v zászvětí. Egyptané museli podstoupit mumifikaci a pohřeb, projít podsvětím a prokázat svou bezúhonnost u posmrtného soudu. Teprve pak mohli vstoupit nebeskou branou mezi bohy a blažené zesulé.

Vystaveny jsou předměty, které tvořily součást pohřební výbavy starých Egyptanů. Ústřední exponáty, dva a půl tisíce let staré rakve žen Taditamona a Tajkašet, doplňují fragmenty Knihy mrtvých, kanopy (nádoby na vnitřnosti vyňaté během mumifikace z těla zemřelého), vešeby (sošky zosobňující služebníky, kteří na onom světě pracovali za zemřelého), srdeční skarab (který měl zajistit, aby srdce u posmrtného soudu nevypovídalo proti zemřelému) aj.

Výstavu zahájil Jeho Excelence pan Mohamed Moustafa Kamal, velvyslanec Arabské republiky Egypt v Praze.

Černá a bílá – masky z Gabunu

13. září 2005 – 8. ledna 2006

Výstava obličejových masek etnické skupiny Punu z afrického Gabunu. Při této příležitosti jste zváni na Taneční vystoupení Duncan Centre, které se uskuteční 22. září. 2005 v 16.00 hod.

Dobrodružství Bedřicha Formana

24. listopadu 2005 – 12. března 2006

Unikáty z cest po Asii, Africe a Americe.

TRADIČNÍ ORIENTÁLNÍ TRH

17. a 18. prosince 2005

V Náprstkově muzeu vždy od 9.00 hod. do 17.00 hod.

PŘEDNÁŠKY

Představujeme Vám země Východní Afriky

29. září 2005 v 17. hod.

Přednášku pořádá v Náprstkově muzeu Společnost přátel Afriky.

Lékaři bez hranic

11. října v 17.00 hod.

Enni Džeková pohovoří o svých zkušenostech z práce v Súdánu. V úvodu budou vzpomenua výročí A. Schweitzera. Přednáška bude doplněna diapozitivy.

Další přednášky se budou konat v Náprstkově muzeu **25. října** (Pavel Mikeš, Beseda o Kongu), **8. listopadu** (Jak žijí Jemenci v horách), **22. listopadu** (Ivan Mrázek, Beseda o Nigérii), **13. prosince** a **20. prosince 2005 vždy v 17.00 hod.** Témata budou sdělena na pozvánce, kterou včas obdržíte.

Na všech těchto akcích se podílí Společnost přátel Afriky a Společnost česko-arabská. Těšíme se na Vaší účast.

KONFERENCE

Třicet let od osvobození lusofonní Afriky

2. listopadu 2005

V průběhu konference čeští specialisté na dějiny a kulturu lusofonní Afriky vystoupí s příspěvky zaměřenými na vývoj v lusofonní Africe od získání nezávislosti v letech 1974–1975. Konference se koná ve spolupráci s Ústavem mezinárodních vztahů a Ústavem Afriky a Blízkého východu UK v prostorách Náprstkova muzea.

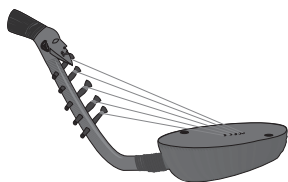
Společnost přátel Afriky v Olomouci

Pravidelná neformální setkání členů a sympatizantů
v prostorách Vzdělávacího centra pro veřejnou správu ČR, o.p.s., Dolní náměstí č. 7,
Olomouc (2. patro – nad Galerií G)

úterý, 11. října 2005 v 18.00 hod.

Hudba Réunionu

Vladimír Jorda a Iveta Novotná

Člen olomoucké Společnosti přátel Afriky MUDr. Vladimír Jorda nás opět zavede na třetí největší ostrov Afriky, indickooceánský Réunion. Dnešní pokračování jeho březnového vyprávění bude věnováno především réunionské hudbě: poslechneme si domorodé hudební nástroje maracass a kay-amb, své melodie nám předvede Maskarénský folklorní orchestr a řekneme si také, jak hudba souvisí s pěstováním cukrové třtiny, hlavní plodiny ostrova. Mgr. Iveta Novotná

nás seznámí s poetikou textů zpívaných v kreolské francouzštině a pro velký zájem si ještě jednou pustíme film LA RÉUNION D'HELILAGON, VU DU CIEL, LES SPLENDEURS SECRETES D'UNE ILE MAGIQUE, fascinující 45 minutový pohled na přírodu ostrova z letícího vrtulníku.

V kostele sv. Michala v Jirchářích, Praha 1,

dne 29. 11. v 17.00 hod.

se uskuteční

**večer věnovaný A. Schweitzerovi
a našim lékařům,
kteří jdou v jeho stopách**

O své práci a svých kolegů bude hovořit MUDr. J. Kusý,
který je ředitelem nemocnice v Zambii, zřízené z rozvojové pomoci ČR.

Po promítnutí diapositivů bude následovat
varhanní koncert pí. Michaely Hradecké.

ARABSKÉ KULTURNÍ DNY VE FOTOGRAFII

Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské

č. 2–3 – září 2005, 12. ročník. Uzávěrka tohoto čísla byla 12. 9. 2005

Bulletin je vydáván za přispění

Odboru kulturních a krajaňských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Redakční rada: PhDr. JAROSLAV BUREŠ, CSc., Ak. sochař JIŘÍ ČERNOCH,
doc. PhDr. EDUARD GOMBÁR, CSc., Mgr. MIROSLAV HOUSKA,
PhDr. JOSEF POLÁČEK, CSc., doc. Ing. DANA ŠTEMBERGOVÁ, CSc.,
PhDr. MARCELA PALÍŠKOVÁ, VILÉM ŘEHÁK

Návrh obálky: VLADIMÍR PECHAR

Uspořádala: Ing. MARIE HRUŠKOVÁ

Výroba: ESKIRA s.r.o.

Kontaktní adresa: **Jerevanská 7, 100 00 Praha 10, tel. 604 378 949**

Společnost přátel Afriky – *webová stránka:* **spa.afrikaonline.cz**

– *e-mail:* **spa@afrikaonline.cz**

Společnost česko-arabská – *webová stránka:* **czech-arab.org**

– *e-mail:* **info@czech-arab.org**